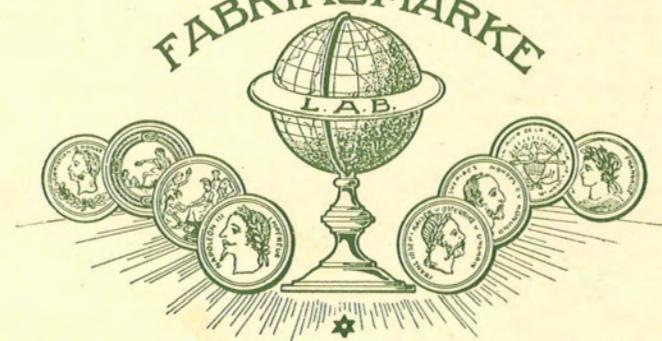

FABRIKSMÄRKE
Kvarto № 156
1 b. lin. R

OTTO GRAHN'S
Pappershandel
LUND

40387

Rym
315

M.11408: 1-113.

Folkminnesuppteckningar

av Helge Rosén för 1920
(anskrift utförd av prof. von Sydow)

1. Hela huvudet syns stort i
höga och mäktiga hälförstret. För
varje hår finns en liten blomma
vandrande runt i haka och detta till
medan man red tröbut hand och föste handen var
varulvarna. Trögheten i hals och halsen under hakan
har vissa former. Därmed att skyddas sig från
att ranta blickar fram på den tröbba.

2. Stora ögonen som vändas uppåt [A.R.]

3. Hettanen, ett bevingat skelet, har en röd
mörk till en gubbehatt med en mängd pico. Omvänd
medan på hattkullen sätts där, har de gubbar en
mångt lägre heds han vist föderna. [M.R.]

4. En gyllene tröfot skrapar om munhålen
efter hon är färdig att dricka, men har
gröna händer vid hand, vända hon sig om han förmögen
att kalla sig. [A.R.]

5. En gyllene hand är bekräftigad hand, sen gärs han

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 11408:1. FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

1. En dräng hade lagat en ugnsraka åt trollen, som bodde i en åttelehög. När han sen gick och plöjde, hade trollen satt två stora smörmatar till honom och hans kamrat. Kamraten vägrade sig ej på sin och därför blev han sjuk och dog dagen efter, men drängen åt sin och har sen aldrig varit sjuk en endast dag. [M.R.] *

2. Elaka kvinnor krypna stundom igenom en "fölahamm" (= den hinna, som omsluter hästpostret). Födde de sedan flickbarn, förvandlades dessa om natten till maror. Födde de gossebarn, förvandlades dessa totalt om natten till varulvar. Varnulven ser ut som en röd trebent hund med fjärde benet som svans. Varnulvorna trängde in i hus och klöste sönder magen på havande kvinnor. Enda sättet att skydda sig för dem var att vända bak fram på sina traskor.

P. S: bro var en varulv. [M.R.]

3. Nattramnen, ett bevingat skelett, hade en natt smidat till en gubbes hatt med sin wingspets. Om morgonen syntes på hattkulen svedda härl. Hade gubben varit något längre hade han varit dödens. [M.R.]

4. En gubbe hade traffat skogsniven en mänskens afton. Hon var fager och därför att skida, men då han velat gripa hennes vita hand, vände hon sig och han fannrade ett bakttag. [M.R.]

5. Lyktgubben är en beskedlig karl, som gärna typer

folk hem, bort han får en slant eller en buss tobak. [M.R.]

6. Skatter vaktas ofta av hönor. [M.R.]

7. I berget - hade bott troll. Övertrolllet helle alla mullarö och hade stått fädder till sin syster i Gallabier och gett åtta säckar guld i faddersgava. Baron Trolle på Trollenäs hade en gång huggit huvudet av de tre värsta pysslingarna och då hade de andra blivit rädda och flyttat till ett annat ställe. [M.R.]

8. Marorna hölls särskilt till i pileträd, där de gjorde knutar, som ej kunde lossas. Syliga knutar gjordes även på hästmanen. [M.R.]

9. "Marariden"; "gästkiama".

10. "Källamana" (= manas boxt posse). Man tager 9 papperslappar. På den första skrives k, på andra kå, på tredje kål osv. Följande morgon vid soluppgången tar den sjukre den första papperslappen, går bort till ngt. rinnande vatten, doppar den där och färs den. Här den sjukre den första källan, blir han genast frisk. I annat fall måste han dagen därpå upprepa samma proc. med den andra papperslappen osv. Det finns tio källor. De viskunna botas. [M.R.]

11. "Magavalk" botades av en "klok gumma" på följ. sätt. Med en gyllenträd mitti hon armarnas längd från finger-spets till fingerspets samt längden från hjässan till fotaljacket. Av träden gjorde hon sedan en ring, gm vilken

den sjukre fick spotta tre ggr. Den sjukre lades sedan på golvet och gunman ställde sig på honom. Gyllenträden bands därpå om den sjukres knäled, där den fick sitta en vecka, då den sjukre utsattes för samma behandl. Efter ytterligare en vecka samma behandl. Träden grändes ner. (?) [M.R.]

12. En pojke, som fått engelska sjukan, mättes av en "klok gumma" p. Bärslöv tre ggr. med en veckas uppehåll mellan varje mätning. Träden brändes efter mätningen och askan skulle fortas av den sjukre. [H.R.]

13. Långfredagen och påskdagen smurrar solen runt vid soluppgången [H.R., M.R.]

14. I en åttele hög vid Bossgården (mellan Reslöv och Skrävlinge, Orsjö hd) bodde troll. De ägde en guldkedja, som var så stor, att den rankte runt B. (och en närliggande gård). Vid bröllop och andra högtidigheter reste sig högen på silverpelare. [M.R.]

15. I Norrvärings socken (Orsjö hd) fanns jordom ett slott. En slottsherre hade 3 söner och 3 döttrar. Då sonerna av en stjärntydare föntspäddes olycka, sändes de tidigt ut i världen. När de efter många år återvände till sin hembygd, mötte de sina tre systrar. De kände ej igen varandra. "Så drogde fram sin solbodda kniv, och rände den i sköna jungfruns lis". På det slalle, där de tre prinsarna dödades, uppstodo tre källor. [M.R.]

16. Man bör aldrig slakta en gris; nedan, emedan fläsket då blir odrygt och löst. T.H.

17. Barkahästen vitt utan huvud. M.R.

18. När man skruntit (särsk. med sin hälsa) bör man sopa: peppar, peppar och salt nä; eller peppar, peppar, peppar. T.H.

19. April snö är föra gö. Maj våt och kall fyller bondens lada all. T.H.

20. "Påskaskräalle" = långfredagsris. M.R.

21. Vattnet varmed liket tvättats, bör kastas ut efter liktaget. T.H.

22. Att höra en tupp gala nattetid - ngn. medl. av fam. dör. H.R.

En höna ell. ekorre springer över vägen - olycka T.H.

En katt " " " " - lycka ent. T.H.

- olycka ent. H.R. m H.

Att höra en ugglad. hund tyta nattetid - ngn. medl. av fam. dör.

23. I ett nytt hem bör först en katt instäppas. M.R.

24. Ett nydöpt barn bör sova i sin dopklädering och tvättas i dopvattnet. Barnets godmor bör lägga en peng inanför lindan. M.R., H.R.

25. Nyårsafton strös spiselaskan ut. Man får då se kommande årets händelser. M.R.

26. Asparnas blad dallra alltid, emedan Kristi kors var av aspträ. A.E.L.

27. Storken bringar lycka till det hus, på vars tak den slår sig ned. Huset kan ej härjas av eldsvåda. Om man skjuter en stork, vissnas ens hand tort. A.E.L.

28. Man brukar gömma ett ägg från den ena påsken

Till den andre. Ägget fullt = rikedom; ägget tönt = fattigdom. T.H.; H.R.

29. "Tordonsstenar" (runda, maskstungna fintbollar) varo farliga att vidröra, enär trollpackor överfört sjukdomar på dem. Därför, om man räkade trampa på en sådan sten, borde man spotta på den och slänga den bakåt över huvudet, varvid man ej fick vända sig om. M.R.

30. "Balkerspråg" = Baldersbra Onsjö hd M.R.

31. Jag sjunga vill en visa så tårt trilla ner

Jag sjunga vill om drängen, som spelte på klaver

Han spelade så långt, han spelade så väl

Han spelade så långt tills Gud han tog hans själ

Så kom där ifrån himmelen två vita duvor ner

Och när de så flög upp igen så varo de väl tre.

Den ene var Gud Fader Den andre var Guds son

Den tredje var den drängen som spelte på klaver. M.R.

32. Om man midsommaraftern hopsamlar nio olika örter (under typtnål) och lägger dem under huvudgärdet, får man i drömmen se sin tillkommande H.R.

33. När myrten blomstrar, så vissnar bruden

När myrten vissnar, så blomstrar bruden. T.H.

34. I trakten av Munkahjungby (i Sk.) var en gammal man, som i årtal legat lam. Hans svärson rådfrågade en "klok", som för en liten penning summa avyttrade en liten påse, vilken skulle nedgrävas alldeles nedanför trappan, där den sjuka gått ut och in. Då svärsonen kom

M. 11408:6.

hem, beslöt han i samråd med sin hustru att öppna ett litet slag på den mystiske påsen, innan den nedgrävdes, ngt. som dock strängeligen följjödts av den kloke. Påsen innehöll blytackelse och tråflisor. Man grävde likväl ner påsen. Gubben var och förblev det oaktat lam i hela sitt liv. [Olof Göström]

35. Medel mot värter. Man stryker på värtaona med en fläsksvål, som sedan lägges under en sten, och när svallen ruttnat, är värtaona borta. [H.R.]

Man kan även ge fläsksvallen åt en hund. Man får då ej se åt hunden på ngn. tid. [Hermots]

Man kan även bli kritt värter, om man kastar i en brunn så många äter, som man äger värter. Nuom närmast följande tiden får man ej se brunnen. [Hermots]

36. Om man ger en rän en kniv i present, tar vänskapen slut. [M.R.]

37. Påskaston slår man en äggvita; ett glas med vatten. Glaset ställs under natten under öängen. Följande dag får man i glaset se sin tillkommande (och hans yrke). [T.H., H.R.]

38. Om man slårker el. tager bort från bordet ett av de fyra julaljusen, dör ngn. medlem av familjen under det kommande året. [Helge Kjell Orrebo]

39. Om man, då man möter en vit häst, spottar tre ggr., finner man ngt. [B.N.]

40. Mellan Kristianstad och Helsingholm bodde för ngn tid sedan en vida omkring bekant trollgubbe, allmänt kallas "Puken", om vilken en mängd historier berättas.

M. 80408:7.

En ging kom landskördingen åkande från Kristianstad mot Helsingborg. Då han befann sig i närheten av Pukens hus, yttrade han: "Här nedanför bor en jätta trollgubbe." När landskördingens ekipage kommit mitt framför Pukens bostad, stannade hästarna och kunde ej förmås att gå vidare. Landskördingen sade då till sin kusk att stiga av och be Puken om lov att fara vidare. Kusken framförde ärendet, men Puken sade, att landskördingen fick ej åla komma in och be om lov att fara vidare. Landskördingen gick då in och sade: "God dag mäster, få vi lov att köra vidare i dag." "Jaså," sade Puken, "kallar du mig nu mäster, nys kallade du mig förr en jätta trollgubbe. ja, nu kan ni köra." [Birger Nordeblad]

41. Från Herrevadskloster till Riseberga kyrkogård gick varje fredags (?) natt ett ekipage under så stort oväsen, att alla som bodde utmed vägen, måste vakna. Bygmannen i Riseberga, som hört talas om Puken, beslöt att tillkalla honom. Han uppställde åt efter hela vägen på rikt avstånd från varandra män. Så ritade han ring dessa på marken och i luften framför dem cirklar. De utställda männen sågo först en del hemligheter upp, vilka dock ej kunde tillfoga ngn. skada på grund av Pukens cirklar. På slaget 12 kom en fin vagn med 2 herrar, 2 damer samt Puken. Vagnen köpte in på Riseberga kyrkogård. Den har sedan aldrig visat sig. [B.N.]

42. En peng bör läggas i den dödes mun. [B.N.]

43. Då det ringar samman till mässa, brukar man i Perstorps

Restör, Sm [A. Sti.], tå av egen hatter.

[B. N.]

44. I början av detta århundrade inträffade i Perstorps följande händelse. Åbosonen på sitt ställe låg ensam i drängkammaren och sov. Vis 12-tiden vaknade han och fick då i det tänkliga hysa rummet se en hund, som stirrade på honom. Till en början trodde han, att det var en av gården hundar. Han kallade på den, men den rörde sig ej. Förgäves utsträckte han sin hand efter den. När han nu närmare sett på hunden, märkte han, att den ej liknade vanliga, blev rädd och körp under täcket. Följande dag vors djuren på stället sjuka. Men hämtade då en klok gubbe från Småland för att dra bort detta otyst (trassale). Gubben meddelade, att hunden var en ande som regelbundet går igen varst 100:e år och att den velat säga åbosonen något. Den kommer igen om 100 år. Djuren tillfrisknade kort efter gubbens avresa.

[B. Nordbl.]

45. Den ävanmärkta Puken "värade till" (= plöjd) med backa hästen.

[B. Nordbl.]

46. En gästgivare i Perstorps (Sk.) stod i förbind med hin Orde, vilket man kunde se bl.a. därpå, att han hade tur med kreaturen. En gång insjuknade gästgivaren. Hin Orde kom då, klädd i fina, svarta kläder, och åkande i ett fint skipage och ville hämta honom. Gästgivarens dotter gräkiborgen

för, att han skulle leva hyggligt och anständigt. Hin Orde avgjorde sig där.

[B. Nordblad.]

47. En rådman (?) Hottai avrättades en gång på Galgväckens utanför Lund. Vissa kväkar kan man få se honom köra ett fint skipage utan hästar i Tornegatan. ^{Fr. J. v. L. hem.} III:3:215 [B. Nordblad]

48. Vid enskiftets genomförande hade många orättvisor blivit begåagna av Lantmätare, som låtit muta sig. Man hör därför stundom om nätterna raslet av kedjor. [B. Nordbl.]

49. Stundom hör man i luften hundars skall och rassel av kedjor. Det är Odins jakt.

[B. Nordbl.]

50. Lyde (= lyte) kan man ofta se borttaga genom det som föresekats detsamma. I Svedala (Sk.) hade en gång en havande kvinna blivit skrämd, då hon räkade stjälpa omkull en kaffekittel med kokande vatten, varvid ånga oöväntade henne. På det barn, som hon kort därefter födde, böjade snart skinnet på lärens övre del flis av. Detta berättades därigenom, att barnet hölls över kokande vatten.

[Hallqvist]

51. I närheten av Öredskloster finns en storsten, i vilken fördom ett troll, Lia-pun kallat, bodde. Ingingen till hennes boning utgjordes av ett rätt smalt hål i stenen. Lia-pun hade en fastman - ävenledes ett troll - på en led ett stycke därifrån. En gång, då hon var på hemväg efter att ha besökt sin fastman, träffades hon av istan och dog.

[Hallqvist]

M. 19408:10.

52. En grubbe kom en nyårs afton förr nägra år tillbaka till en läderhandlare i Malmö och tillhandahöll sig 9 bitar av 9 olika skinn, med vilka han skulle bota skäverfeng (sjukan). Antagl. kokte han dessa skinnbitar och smörde sedan den sjukne med den på så sätt tillagda dekosten. Hallqvist

53. En lantman hade en gång följt efter den onde, som uppträddes i skepnaden av en stor svart hund, ett långt stycke. Slutligen blev han trött och saade: "Nej, nu vill jag ej följa med dig längre, fan," varpå hunden försvann. H. Rasmussen

54. Tjärtunnor bränns i större delen av Sk. väl mid-sommarafton men ej valborgsmässaften.

Lucia pias ej.

55. Om ett äpple faller ner på en havande kvinna, får barnet en knuta i pannan.

Om en havande kvinna får blod på sig, får barnet på motsvarande ställe ett födelsemärke. Hallqvist.

56. Vid smörkärning lägger man en tioöring eller en lit "flyrön" i kärnan. (Flyrön antagl. en rönn, som vxeit upp i ett av de i Sk. vanliga nära meter från marken avrätade pilstråden.) Helge Rosén

57. Hundens åter gräs — nederbörd

Skatorna bygga högt — regnig sommar

" " lågt — torr sommar

Svalorna flygga ^{högt} — vackert väder
_{lägt} — regnigt

M. 19408:11.

Ring kring minnen — nederbörd
Myrorna framme — åska. A.E.L.

58. Katten "trättar sig" — det kommer frammande
Skutan skrattar — "

Om det klar i vänstra ögat får man glädje

— — högra — — förgelde

— — — handen träffas man en vän

— — — vänstra — får man brev eller pengar.

Om man nyser på morgonen, innan man ännu förtärt sagt, betyder detta söndag — man träffas en vän, måndag — present; tisdag — nyhet; onsdag — förgelde, torsd. — brev; fredag — bortresa; lörd. — bortkjedig. H.R.

59. Om två personer trötta sig i samma vatten, bör den ene spotta i det, enär annars ovänskap uppstår mellan dem. H.R.

60. Om man nyårsdagen på morgonen, innan man ännu förtärt något, äter ett äpple, blir man fisk under hela året. M.R., Ester Rasmussen

61. "Vida illen" (ett utslag) botades en gång därigenom att en f.d. korpral slog eld med stål och flinta framför det sjuka stället. M.R.

62. En gumma i Reslöv (Sk), kallad Kaja-Celia, tog bort värter på följ: sätt. Hon insamlade på kyrkogården en torsd. efter solnedgången 9 olika sorters örter, varav hon gjorde en dekost. I denna doprade hon därpå fört

en fläsksvål och sedan en äppleskiva, med vilka värterna beströks. Sedan knöts vissa knutor över värterna på en ylleträd, varpå äppleskivan och fläsksväljen trädde på denna, som sedan hängdes på en undanskymd plats, som patienten ej fick reda på. Denna ceremoni upprepades tre gånger. Ester Rasmussen

63. En revorm botas, om en person som för första gången ser den, gapar över den.

Ett annat sätt att bota revorm är, att en person ritar vissa figurer på den med en knappnål och därvid tänker på en annan person, på vilken då revoren överflyttas. M.R.

64. På dörrarna gjordes ofta kors av kalk + \pm M.R.

65. Vattaljus användas av vittarna. Ljusen lyra med grönaktigt sken. M.R.

66. Nalen sticker, saxen klipper, kniven skär vänskapsband isär. Ester Rasmussen

67. Sår läkas om man lägger spindelväv på dem. Ester Rasm.

68. Regnar det 7 sovaredagen, blir det regn i 7 veckor. Dock kan Petri fång "rygga" 7-sovaredagen, s.v.s. blir Petrifång varier, betyder vad det på 7 sovaredagen intet. M.R.

69. Trollpackor skickade stundom ut mjölkhare (en pinne lägges på två andra och en trasse hänges däröver) som mjölkade böndernas kor. M.R.

70. Julafton stod ett ljus framför husbonden och ett framför hans hustru. Dens ljus, som först nedbrann, skulle dö först. [M.R.]

71. Om man vid nyttårs nätter tre gånger och önskar sig något, blir denna önskan uppfylld. [Ester Rasmussen]

72. En höna bör läggas på udda ägg. [M.R.]

73. Om man förla gången man på året hör göken ställer sig under ett träd, kan man få veta, hur länge det dröjer, innan man blir gift. Så många gånger, som göken galen, så många år dröjer det. [Ester Rasmussen]

74. En som hade fallanderot, botades i Lund därigenom, att man skar nacken av en tuipp över den säng, i vilken den sjukle låg. [M.R.]

75. Fredagen kommer med nästa veckas väder. Lördagen har sitt eget väder. [H.R.]

76. Då man råkar ut för en virvelwind, bör man kasta en knio in bland den kringgrande grusen, enär man då kan döda den trollkarl, som finns i den. [M.R.]

77. En bondson i Restlöv (Sk.) hade en afton varit ute ett årende. När han kom hem, kände han sig så besynnerlig och gick strax och lade sig. Följande morgon var det ensa benet väl två gånger så tjockt som förrut. Läkare söktes, men ingen kunde hjälpa. Då skickades bud på en klok gubbe, kallas Koholma-gubben,

som en afton infann sig. Ett tärke högdes över den sjukne, som fick inandas den heta ångan från en dekojt av allehanda örter, varvid gubben lärte en del besynnerliga former. Efter några dagar återkom gubben och ingred då benet med en dyvels tröckluktande salva, som var så skarp att skinnet flerstades avfläddes. Sju röda runda fläckar blev synliga, vilka gubben förklarade vara efter ett skott, som en lapp skjutit (lappskott). Benet blev bra, dock så att pojken blev för hela livet ngt. låghalt.

[M.R.]

78. En karl lade sig en gång i en skog och insomnade. Under sömnen passade en "pirenbena" (=ödla) på och kröp in genom den öppna munnen. Då karlen vakenade, märkte han, att det var något galet å färde och talade med en klok gubbe, som rådde honom att, då ett stokastade sitt vatten, passa på och uppstamba därav något i ett glas och taga tre klunkar. Lade han sig så på marken och gapade, skulle "pirenbenan" komma ut.

[M.R.]

79. På ett ställe i Reslöv (Sk.) var man mycket besvärad av råttor. Emellertid blev man dem kvitt, sedan en av byamännen, klädd i söndagskläder, gätt dit och sagt till råttorna: "Mitt herrskap, nu han / varit här länge

nog. Nu får jag gå till grannens."

[M.R.]

80. Den som spiller för en drinkare till man. [Ester Rasmussen]

81. När man bänder en säng, får man ej gå ifrån den, förrän man lagt åtminstone både lakanen på, ty annars blir den, som skall ligga i sängen, sjuk. [Sm., flicka Hultman; H.R.]

82. Om man läter sig ngt på sig, får man förlagelse. [H.R.]

83. Sätter man skor på bordet, får man förlagelse.

Går man över sopor, får man förlagelse. [Ester Rasmussen]

84. En vit fläck på fingernaglarna har betydelse olika efter den fingers nagel, på vilken den är: förlagelse, present m.m.

85. Om man lämnar ut en näl utan tråd, blir man utfattig.

[H.R.]

86. Om man beklagar ett djur, som skall slakta, kommer det att plågas mer.

[H.R.]

87. Frusta hästarna, då man är på väg bort, betyder detta, att man blir välkommen.

[H.R.]

88. Ett barn får ej lyftas ut genom ett fönster, förrän det är ett år gammalt, ty då väcker det ej. [H.R., Ester Rasm.]

89. Om den förste härd, man på året ser, är röd, får man lycka. (H m 352.)

[H.R.]

90. Om, då man ^{julaftonen} en afton ser genom fönstret, någon av de innevarandes ansikte synes svart, kommer denna att dö inom året

[H.R.]

M. 11408:16.

91. Om en havande kvinna satt sig över bränder som tagits ut ur bakugnen, blir barnet "skållat" d.v.s. sår i nedre delen av kroppen. Detta kan bota därigenom, att barnet tvättas med vatten, i vilket man lagt ner bränder fr. bakugnen. Larsa
Petterson

92. Ett två, bonne gå; tre fyra, kasta lyra;
fem sex, plorka gäss; sju åtta, vattna borkar,
nio tio, sticka ki; ... femtan sextan, kan du lära?

sjuttan attan, gå på trappan; nittan tjugo, knuckelkne

93. Ett två, mina små pipplaköns, gå i lada, göraskada... H.R.

94. Högtidsaftnarna lägger man en hel mandel i den vita grötten. Den, som erhåller den, blir gift inom året. Onsjo hd.

95. Då ett barn förlorat en av sina mjölkänder, bör det kasta den i elden och säga: "Här har du en guldstand, ge mig en bentand i stället." Onsjo hd.

96. Påskäggen färgas i Sk.

97. Skärtorsdag brukar man allmänt i Sk. sända folk till Blåkulla gav att hänga på dem en stege, en raka och en kvast av pappers.

98. Envisa av Ola Snärt i Riseberga (Sk) om sina läskamrater.

Fä-hyren å Fä-Bensen å Per Kjällsenden grämme
Slinge Kitten å Raga Pisken å Goo Nippe den långe

M. 11408:17.

Åskil Ragare å Per Bagare å Slingercur
Kur i Dansare, Fingerboltare å Fingerlur
Grashoppan å granna folket driva snälla
jula-Maja, Grämma Kaja, Orke Nisse Rompe fösse
Bessla Kelle å Göran Kopos

Å Lasse han va född i farahuset KLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet
Men sen så va då litt finne må
salat i spenat, rättikor å rädisor,
grila aftanbonor och pottelacka.
Tyckefrö då har ja haft att sätja å
tyckefrö då ska ja sätja te min dö.
Min hustru mod me å ja mod hinne
mötte ble över levanes till min dö
Å så Ola snärt i annen. H.R.

99. Midtrommarapton bör man binda upp pionbuskar, ty annars får den förste som går där förbi, kripton. - Om man luktar på en pion, får man kripton. H.R.

100. Om en havande kvinna ser på slakt, får barnet fallandesrot. H.R. hr E. Sydwan

101. Ett djur, mottaget ss. gäva, trives aldrig.

102. En klok kan bota en sjuk, om han blott får se ett klädesplagg som tillhör den sjukne. H.R.

103. Arbete bör helst begynnas tisd. och fred. Rosengård

104. Att möta en svinflock - tur. Rosengård

105. Om man räknar fönsterrutorna (golvplankorna) i ett rum, i vilket man lägger första gången, kommer den dröm, man under natten får, att slå in.

106. Lundorm (en stor orm med man) sedd av en skogsvaktare i Sm.

[P. Strandmark]

107. För vanligt i Onsjö hä att midsommaraftern, taket över en säng hänga 2 ex. av kärleksörten (Sedum telephium) och därvid tänka på två personer, en av varandra kön. Växte örtarna samman, skulle de båda personerna få varandra.

[MR] Gustava Lilj

108. Om man finner en ärtbalja med 9 ärter och lägger den över dörren, så blir man gift med den förste personen (en med samma initialer som denne), som kommer in därom.

[H. R.]

109. Vid en bro strax norr om Åkars by (Reslöv) stannade ofta hästarna, emedan bäckahästen gick där. Ett sätt att få dem från stället var att vända flickorna (rockarna)

[O. Rasmussen]

110. Ljus bō om natten brinna i det rum, i vilket ett nyfödt barn ligger.

När man binder ett barn, bō man korsa över det.

Innan en kvinna blir kyrktagen, bō hon bär stål (vanl. sax) på sig.

[A.E.L.]

111. Pengar i brudens sko

[A.E.L.] [Erik Nilsson]

112. När det pryer Froe attan, så kommer det att frysas fyrtio nätter.

[O. Rasmussen]

113. När Anders braskar, så slaskar Per.

[O. Rasmussen]

114. Om en kvinna går över vägen, innan hon blivit kyrktagen, blir baraet en tjur.

[O. Rasmussen]

115. Vätor gå bort, om man bestryker dem med vatten, som samlats i en urhälken på en gravsten.

[O. Rasmussen]

116. Man bō ej vissla, sedan solen gått ner.

[O. Rasmussen]

117. Vid Holabäck inärheten av Röstånga visade sig ofta bäckahästen.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

[A.E.L.]

118. På vägen mellan Fogdarp och Hör finns en stor ek, i vilken trollen fördom bodde. För gick man aldrig där förbi utan att kasta sten på den. Till eken leder en gångstig som gjorts av trollen.

[O. Rasmussen]

119. Den som fört för siva hästar valtnade julasten, för fört intöstat.

[O. Rasmussen]

120. Där Odensjön nu ligger, låg fördom en borg, som tillhörde Oden. En juldag var Oden ute och jagade, och när han kom hem, hade borgen försunnit och på den plats, där den legat, låg Odensjön.

[Gustava Lilj]

121. På ett ställe avskedades en gång en kusk. Ngra tid därefter var det herrskap, hos vilket han tjänat, borta på kalas. Då det skulle resa hem, gick den åvannämnde kusken fram till hästarna och gjorde några tecken framför dem. Hästarna kunde sedan ej fås ur pläiken.

[O. Rasmussen]

122. Husmodern på ett ställe fick en gång, då hon gick i ladugården, se en stor, fet kalv ligga bredvid en av korna. Hon bar sina båda jungfrur bärna bort den till en annan plats. De lade kalven i en korg, men de hade ej gått långt, förrän kalven hoppade av korgen och församm med ett häftigt skratt - dit var bärkakhästen, som uppträtt i skepnaden av en kalv. Gustava Lilja

123. Man bör aldrig kasta ut aska under dynamitverken. T. H.

124. När en ko första gången, sedan hon kalvat, lades ut för att vattnas, bör man lägga en kniv på tröskeln. Mor Hallberg

125. Julaftron slog man förr ut öl i stall och ladem gavs med orden: "Ta sågo vattar, här ska ni ha". Mor Hallberg

126. Skärtorsdag bör man vistaga flera försiktighetsmätt. Stål bör sättas lite överallt. Ingen raka, ingen kvast får lämnas ute. Man bör ej ge ngt. att dricka åt en besökande. Mor Hallberg

127. Första gången en ko mjölkas, sedan hon kalvat första gången, bör man lägga en sax och en "gniesten" i mjölkspannen. Mor Hallberg

128. För brukligt att under vigen ställa ett brinnande ljus i en sandhög på golvet. Gustava Lilja

129. Sed på Tjörn att ej tända upp ngr eld juldagen. O. Rasmussen

130. Om man lägger aska på korna juldagen, bli de skyddade mot onda bettet. Mor Hallberg

131. Om man gräver ner snokar i sitt stall, får man lycka

med kreaturen. - På ett ställe var det mycket godt om snokar, men ingen var bevarad av dem med undantag av en dräng, som en gång slagit ihjäl en. Drängen blev så förföljd av dem att han måste lämna sin plats.

Om man räddar en padda, som en snok fått tag i, kommer det att gå en väl. Gustava Lilja

132. Man bör aldrig lämna sin tjänst en tisdag.

Född torsdag - otur. Gustava Lilja

133. I Gällaberg bodde förr i tiden ett troll. När kyrkan i Färingtofta byggdes, band det en sten i ett strumpeband och kastade där emot. Stenen gick mitt itu. Häften kallas Bocksten och blev liggande på en fälad i Kälema, häften vid Färingtofta kyrka. Märke i stenarna efter strumpebandet. Gustava Lilja

134. När man hör Odins jakt, blir det vinter. G. Lilja

135. I Röstanja såg en gång en del folk, som var ute och höstade, en orm, som så ofta solen sken på den, upplöstes i ledor. Då solen gick bort, smalte lederna samman. Gustava Lilja

136. En lanthandikare B. i Onsjö hd ansägs stå i föbind med den onde, som vistades hos honom i skepnaden av en stor hund. En gång hade hunden krypt in i baken och kunde ej få härifrån, förrän B. själv kom och kallade på den. Det berättas, att den höga potestaten en gång kom och hämtade B., som var försunnen en läng tid bortat. FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet O. Rasmussen

M. 11408:22.

137. Bärkahästen kan uppträda i vilken skepnad som helst. Han är dock alltid förest med hästfot. Såndom kommer han fram till mänskobomingarna för att bedja om mat eller mjölk. [Gustav Lilja]

138. Nedt. hade en gäng ~~börd~~ bärkahästen från ängen ånda till hemmet utan att veta om det. När hennes man skulle lägga huvudstolen på - han skulle köra till Lund - skrattade hästen och försvann. Han förstod då, att det var bärkahästen och sade: "Hade du blott väntat lite, tills jag lagt huvudstolen på, så skulle du fått köra till Lund." [Tor Hallberg]

139. Om ngn spottade på en mara tre ggr., blev hon frälst. Om hon då sade till den, som frälste henne: "Nu har jag varit mara så länge, nu kan du vara det i mitt ställe", så blev denne en mara.

En kvinna misstänkte en flicka som tjänade hos henne, för att vara en mara. En kväll ville kvinnan taga reda på, om det verkligen fingo sig så och gick därpå ej och lade sig. Då det började lida mot midnatt, blev flickan mycket ångslig och yrkade i rivit på, att de skulle gå och lägga sig. Men kvinnan ville ej. När klockan slog tolv försvann flickan och blott hennes kläder låg kvar. [Gustav Lilja]

140. En bonde och hans hustru varo en gäng nle och höstade. När de hållit på därmed en stund, sade mannen, att han måste gå bort i ett ärende och försökt hustrun att, om något djur kom bort till henne, sticka ned hotjungan på det. Kort efter det mannen gick bort, kom en stor varg fram till kvinnan och högg efter henne varvid en bit av hennes kjol fastnade mellan dens tänder.

M. 11408:23.

Kvinnan slog efter vargen med sin röpa och dresolutligen bort den. En stund därefter kom karlen tillbaka. då hustrun sät, att en bit av hennes kjol satt emellan hans tänder, sade hon: "Tori, du är en varulv." Då upphörde mannen att vara varulv, ty nä nägon säger dessa ord till en sådan bli han frälst. [Gustav Lilja]

141. För vant. att lägga en sue på ladugårdströskeln, då korna skulle ut på bete första gången på året. [Erik Nilsson]

142. Då man räkar ut för en virvelvind, bör man spotta tre gr enas man annars kan få "villappaskott". [Erik Nilsson]

143. Maran gör stundom knutor, som är onödiga att lösa upp, på hästarnas manar. Om man binder en lie på hästen, kan maran ej göra det. På ett ställe hade man gjort så. Följande dagen fann man husbonden ligande i spiltan kliven i trädelen. [Martin Persson]

144. Om man skär en bit av hästmanen och spikar den i änden på en ekestubbe, så flåtar maran denna och rö ej hästen. [Martin Persson]

145. Skogsauvars skratt liknar en gårdsjärs fall. [Martin Persson]

146. Sed att vända trojan för att undvika möte med skogsauvan. [Martin Persson]

147. En gäng kom en häst fram till en skola. Pojkarna klevs upp på den, den ene efter den andre, och de fingo alla plats. Till sist hade alla utom en satt sig upp. Denne blev varse hästens ofantliga längd och ropade: "Kors i jeans manan, en sén langer häst." Då försvann hästen och pojkarna stodo på marken. [Martin Persson]

148. Onda bittel på kreatur uppstår, då en padda suger blodet av dem. FOLKLIVSARKIVET [Martin Persson]

149. En gummia i Fjälkestad (Sk.) blev en skärtorsdag förflyttad till en gás och flög upp i luften. En gubbe som fick syn på den, sköt på den, och gummien blev sedan hatt i all sin dag. [Erik Nilsson]

150. Mötet handjur-otur; ett handjur - tur. [Erik Nilsson]

151. Vätternas är dels onda dels goda. [Erik Nilsson]

152. Endast de personer, som är födda på en torsd., kanna se "gastabloss" (= irrande bloss). Ser någon ett sådant och talar om det förrän följ. dagen, blir han sjuk. [M. Persson.]

153. Om man 7 torsd. kvällar å råd räknar 7 stjärnor, blir man gift med det första pruntimmen, man möter. [Martin Persson.]

154. Vid ett ställe i Åraslöv (Noraby, prisant.) står en gammal dopfunt. (På andra sidan om vägen finns för en kyrka). Med det vatten, som samlar sig här, brukar folk ofta tvätta sig för att driva bort sina värtor. [Martin Persson.]

155. Om man med en ylleträds binder så många arter, som man har värtor och gräver ner den, blir man fri från värtorna. [Martin Persson.]

156. Medd. parfar gick en gång och bar en enrisbuske. Då han tyckte, att den kändes ovanligt tung, vände han sig om och fick då se en liten flicka med röd toppluva sitta på den. [Elna Andersdotter]

157. I Odensberga (Sk.) säg man förr ofta en flock (9 el. 10) kor, som gingo och dracke ur en viss källa. De tillhörde trocken. En gång kom en liten flicka till källan och fram där en

mångd skosulor. Då hon tyckte, att det kunde vara bra att ha ett par, tog hon ett par. När hon kom hem, skramlade det. hennes flicka, och då hon kände efter, hade skulorna prinsat till guldlänkar. Hennes mor skyndade nu ner till källan i hopp om att kunna få mer gulds, men skulorna varo nu prinsuna. [Elna Andersdotter]

158. När man känner sig trött och matt bör man tigga en silketräds och binda den om det vänstra benet. När den så sätts där i 9 dygn, skall man åta upp den. [Elna Andersdotter]

159. Botemedel mot morsjukan. (Morsjukan en farlig sjukdom, som efter sigr. tid övergår i gula sjukan och snart dörsten döden) Den sjukne måles torsd. och sönd. 3 ggr i råd (sål. ant. två torsd. och en sönd. eller två sönd. och en torsd.) med en vit ylleträds från hjässan till potulan och från fingerspets till fingerspets. Ju större det senare mättet är än det förra, desto sämre är den sjukne. Träden bindes om vänstra benet och uppbrännes efter tredje mätningen. [Elna Andersdotter]

160. Det händer sundom att man kommer ve nät i väret (- vid ngt i väder). Medd. använder häremot följande medel. Hon tar en handduk, som hon torkat sig på, viker den en gg på längden och, sedan hon lagt en sax mitt (!) på den, en gg på tvären. Härpå rullas handduken samman. Sedan tages hon den tre ggr. kring halsen, tre ggr. kring underlivet och tre ggr kring knävecken, varvid hon efter var av de åtta första gångerna spottar en gg, efter 9:e tre ggr. För att få veta, om hon verkligen

Kommit "ne nät, väret", öppnar hon handduken efter var tredje gg. Om saken då är en gg "ligger utanpå", är detta ett ovirkligt tecken därpå. Medd. upplyste, att saken vanligen ligger utanpå frista eller tredje gången, handduken öppnas. Medd. som många gg. berat sig på detta sätt, påstod sig efter denna procedur känna liksom en knäpp i kroppen och genast bli frisk.

* Detta, att saken stundom ligger utanpå, stundom ej, beror helt enkelt därpå, att medd. stundom, då hon viker handduken på tvären, viker den i två olikstora delar, vilket har till följd, att hon, då hon rullar upp den, får tag i endast den ena kortsidan. (Proced. återst av
Helge Rosén)

Elna Andersdotter

161. En jägare var en gg ute och jagade med sina två jakt-hundar. Han fick upp en hare, som han förföljde utan att veta, att det var ett av trollens barn. Haren krogs in i ett hål och de båda hundarna följde efter. Då kom den lee och sade: "ja nu är hundarna i Västra sjön, och du skall snart komma efter". Jägaren skyndade emellertid bort och lyckades rädda sig.

Anders Hansson

162. En gg då en kvinna i Råby lade sig att sova vid en tuva, kläng det till under hennes. Hon satte märke i marken och gick efter folk, som grände upp en stor malmsgryta fullm. pengar.

Elna Andersdotter

163. Trollen hade en gg tagit två tornklockor vid Lyense i närheten av Åhus och kastat ner dem i en sjö. De kunde dras upp endast av ett par kväckalvar och därunder fick

ingen säga ett enda ord. Ett par kväckalvar anskaffades och dessa lyckades få upp klockorna ända till kanten, då någon svec till: "In skall du då aldrig få dem mer." Då föll klockorna ner igen och man har aldrig lyckats få upp dem. [Anders Hansson]

164. Den som får tag i den vide ormen, kokar den och förän någon annan smakar av spadet, blir mycket klok. En kvinna hade en gg funnit en sådan orm och lagt den i en gryta. Medan hon var i ladugården hos sin ko, som skulle kalva, kom en grebba och doppade ingret i spadet och slickade därpå. Hon gick sedan ner till ladugården och sade: "Kon här en brokig kväckalv" (kväckalv), och så blev det även. Grebban kunde sedan se allt som skulle ske.

Elna Andersdotter

165. Medd. hade en gg, då hon gick hem tillsammans med sin far mot en liten vit gris, som sökte springa mellan benen på dem och fläka upp kroppen. Det var glosoen.

En annan gg hade medd. sett den springa upp mot kyrko-gården, varunder den blev allt större och större. [Elna Andersdotter]

166. En gg, då en torpare och hans dotter var ute, mötte de en stor hund. Fadern gick och "talte grant" till den, men flickan skubbade till den. När de kommo hem, blev de båda syuka. Flickan dog. [Elna Andersdotter]

167. Då kolerakrigen (Thrips) visa sig i stor myrkenhet bliv det kolera. [H.R.]

168. Ordspel, uttryk, gator och bondkrickheter.

Den lata undoso.
Lader ba lader, å lader ba sin drän, men lader pak salga [M.R.]

FOLKLIVSÅRKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

det sades om ngt. som var rent omöjligt, att "det var
då samma som å körna på bén(logen) må en snärt.

[M.R.]

Holians skälit = tänkl. bra.

[Helge R.]

Ett rum fullt mā vilda får å en ro^o kal(kalv)dansar mitt på
tullen - va å dā? = munnen med tanderna o tungan [M.R.]

En å en hal(halo), två å halann, tre å halredje, tre gingen
tre å så många te, va gör de? 39 [M.R.]

Hälften av en hal kal hal å hälften däriför, va gör de? [M.R.]
(Trettiondedagsafton). Det är i kväll, som man kokar gröt
och ger hönser. (kokar gröt; ger hönser) [M.R.]

Kan du alfabetet utan te? (= med överhoppande av t.) [M.R.]

Om en stor sten i duveskog vid stora landsvägen sades
att den vände sig om, då den luktade nybakat bröd. [Helge R.]

Det är för mina ögon som en slipersten

[M.R.]

Nimm till att lära - lätt att lära

[L.Esbj.]

Tonimm = svårt att lära

[L.Esbj.]

Köpsköd = tillgjord

[L.Esbj.]

Till en pojke, som har en smigis i handen: Paj, vem
har skurit dej i handen?" [A.E.L.]

169. När någon hade shabb, bölden eller annat utslag, brukade
man med en sten skrapa en del av varet från ett sär och kasta
stenen på en väg eller stig, där folk fördades. Den, som tog en
sådan sten utan att spotta på den tre ggs och kasta den
över huvudet bakut, han fick övertagen det onda och den därmed beriffrade
blev fri.

[M.R.]

170. Om den kyrka i Nosaby, som revs omkr. 1870, berättas följande
ang. dess tillkomst. Sorkenborna hade beslutat, att en kyrka skulle bygg-
gas: Balby på den backe, som än i dag här namns Kyrkbacken.
Sten fördes dit och ävenledes en gammal dopfunt, som förr stått
i Fräslövs kyrka. Altet var i ordning för att bygga. Men natten in-
nan den dag, byggnadsarbetet skulle taga sin början, blev all den
till backen förlade stenen förd ned till Nosaby och lagd på den plats,
där den nuvarande kyrkan ligger. Där restes också kyrkan. Dop-
funtens fördes till en gamla plats.

171. Den, som angripsits av gula sjukan, bör göra ett hål i en
morot, där kasta sitt vatten och sedan hänga den i korstenen. När
moroten ruttnat är gula sjukan borta. [Elna Andersdotter]

172. Goa-Kisse för såd och arter från somma stallen till somma. Om
kreaturen ej vilja äta, piskar han dem. [Elna Andersdotter]

173. För brukligt att öra julöt i var häna av boningsrummet åt vallarna [Elna Andersdotter]

174. Den som fått villappaskott, blir botad, om det "flintas" med börsen över huvudet. [Elna Andersdotter]

175. Med. hade ofta sett draken, som ser ut som en glödgad järnstäng
fara genom luften. Den tillfogar ofta mänskor skada. Sjukdom, försakad
genom draken bortdrives med blandad rökelse. [Elna Andersdotter]

176. Långfredagsnatt är trollen ute och fara omkring mer än
annars. Inga bakträg fördå vara ute, endast trollen rida på dem.
En kniv bör ställas i gisselhögen för att ej trollen skola dana däri. [Elna Andersdotter]

177. Skogsnuvan är grann fram till men på ryggen ihålig om
ett bakträg. Hon grinar så det hörs över hela skogen och

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Långa vägar därifrån. En gång, då en man satt och brände kol, kom skogsnuvan och ville varma sig. Kolbrännaren pochade till henne. Da blev hon arrig och ropade: "Kom kappare min man, kom kappare min man". Orh hennes man kom i sådan fart att alla trädtoppena flögs av. Trotsigen dödades kolbrännaren. [Elna Andersdotter]

178. En gubbe från färmjöslätt i Sm. hade sett skogsnuvan sitta i ett träd och skratta åt honom. Gubben fick stanna i skogen över natten.

Han hade även sett ejöræt. Åren den natten fick han tillbringa i skogen.

[Söder om Fornå]

179. Mot hösten blir göken sparvhök. Öland. [Pastor Burzell]

180. En person som har bulnader, blir bepriad från dem, om man skjuter ett shott över hans huvud. Öland. [Pastor Burzell]

181. För brukligt att bura ett hål i fähusträskeln och där nedstoppa en levande orm. Öland. Föra.

182. För att ej fiskgården skulle skänmas, brukade man föra eld på en eldsten över dem. Öland. Föra.

183. Det var en gg. en fattig man, kallad Fattig-Lasse, som låg ute på sjön och "torska". Da kom en gubbe upp från havet och sade: "Vad är du leden för? Här skall du få lina en pensingfjärding. Du får taga därav så mycket du vill, men den och den dagen skall jag ha den igen!" När dagen kom, var fattig-Lasse ut på sjön och kallade på sjögubben, som hette Skallbathing. När han långt ropat på honom, kom en annan

gubbe upp från sjön och sade, att Skallbathing var död. Och så fick Fattig-Lasse behålla pensingfjärdingen. Öland. Föra.

185. För brukligt att lägga en yxa på tröskeln, då korna gingo ut första gången. Öland. Föra.

186. Värtor botas på följande sätt. En töck skäres itu och en pinne trådes därigenom. När töcken börjar ruttna, går värtorna bort. [Pastor Burzell]

187. Då man möter en katt, bör man spotta tre gg., enan van annars ramlas omkull, innan man kommer hem. [Pastor Burzell]

188. Om en havande kvinna blevit skrämd av elden, får barnet sår på kroppen. Dessa kunne botas genom bestyrknings med stekeflott. Öland. Strandtorp.

189. En havande kvinna blev en gg. skrämd av vädels och tog därvid med handen på kinden. Barnet blev rödt på kinden. Hade modern tagit askan från ett av vädels biunnet hus och blandat detta med kvinnomjölk och därmed bestrukit kinden, hade barnet blivit fri från det röda märket. Öland. Strandtorp.

190. En man sammanträffade med skogsrädet var dag. Till sitt tröttnade han härpå och talade om saken för sin gummia. Följande dag begav han sig ifrån till den vanliga mötesplatsen. Skogsrädet gick då fram till gården. På tröskeln satt gummian löskande sin man. Kvinnan frågade: "Vad skall en göra med tjuren, som ifråller sig till ens ko?" "Tibast och vendelrot är tjurens bästa bot," sade skogsrädet. Kvinnan tog dessa och band dem om gubben. Skogsrädet

hade då ej mer någon makt över honom. Sedan hörde man henne klagat: "Tidebast och vendelrot, skam för mig, som sade bot." Tidebast = Daphne. Vendelrot = Valeriana officinalis.

Öland. Strandtorp.

191. Om man vänder ett av sina klädesplagg, har sjöraet eller skogsräet ej ngn. makt över en.

Öland. Strandtorp.

192. Oden för förr ofta omkring på Öland och jagade med sina hundar. En gång gick han in i en stuga och bad om mjölk till hundarna. Strax efter det han lämnat stugan, slog åskan ner i närheten och dödade därvid anslagen Oden, ty man saj honom sedan aldrig mer.

Öland. Strandtorp

193. En gång satt en kvinna på trappan till sitt hus och arbetade. En sax låg på dörröströskeln. Då kom en kvinna fram ur skogen och ropade: "Tag den slavsa, tag den slavsa." (=sax). Saxen fick emellertid ligga kvar, där den låg, och det var väl, ty strax därefter slog åskan ner och dödade kvinnan. Hade saxen bortseddtsits, hade hon kunnat komma in i huset, och åskan skulle då slagit ner därin.

Öland. Strandtorp.

194. En gång då en smed stod och smidde, kom skogsräet fram till honom och bad om att få gjort ett arbete. Hon frågade efter smedens namn. Smeden uppgav ett annat än han hade och slog till henne. Då ropade hon: "Hammar i skogen, min kunta är förlorad" och för åstad in i skogen. Hade smeden sagt sitt verkliga namn, hade han varit förlorad, men nu kunde skogsräet ej göra honom ngn. skada.

Öland. Strandtorp,

jf. 177.

195. Det händer stundom, att ngn utifrån om natten ropar på sna barn, som då få förfestiskrik. De böra då tas utifrån och in genom förestret nio ggr.

Öland. Strandtorp.

196. Om en havande kvinna bli skrämd av en kanin eller hare, blir barnet harmynt.

Öland. Strandtorp.

197. Om en havande kvinna (el. hatt) blivit skrämd av en orm, får barnet delvis omingestalt.

Öland. Strandtorp.

198. För en del är sedan fanns på Kungsgården (Öland) en elak gubbe, som blev förtjust i en flicka, som tjänste på stället. Flickan gjorde emellertid blott nära av honom. För att bli fri från honom slutade hon med sin tjänst och reste till sitt hem i Småland. "Vill du ej godvilligt komma till mig, så skall du bli twingad därtil", sade gubben. En morgon några dagar efter det flickan rest hem fann man henne stående fullständigt naken utanför Kungsgården. Gubben hade twingat henne att om natten fara genom luften från Småland ända till Öland.

Öland. Strandtorp.

199. Om man tar häströran från en främmande ko och ger sin egen, blir den främmande utmåglad.

Öland. Strandtorp.

200. Mjölkharar göras av sölöthankar. På ett ställe där medd. tjänat, fanns en god mjölkko. Ned ens och utan synbar aaledning gav den mindre mjölk. En dag gick nedt. ut för att mjölka den tidigare än vanligt. Hon fick då se en vit hare springa bort från kon ner i ett rör. Hon omtalade detta för matmodern, som upplyste henne

M. 11408:34.

om, att hon sett mjölkharen. En klok rådfrågades, som rådde att genomleta baset. Det gjorde man och fann en tingest, som liknade en stoppad kors. Den kastades iugnen. I detta samma kom en gummia in om dörren. Det var hon, som tjurmjölkade. Man aktade sig sedan att salja mjölk till henne. Hon lämnade snart åter rikligt med mjölk.

Öland. Strandtorp.

201. Ett sätt att förla sig mot maran är att hänga en kvast vid dörren. Maran sätter sig då på den. Öland. Strandtorp.

202. Medd:s gubbe reds ofta förr av maran. Det kändes som om en luden katt kröp uppför kroppen och lade sig på munnen. Om den som rides av maran, ropas vid namn, försvinner maran. Den mara som red medde gubbe var antagl. en död, ty gubben hade ej på mycket länge bevarats av den. Öland. Strandtorp.

203. Om man vid tröskeln sätter en avig tråsko upp och nedvärd, kan maran ej göra något. Öland. Strandtorp.

204. En skomakare hade en dotter, som var mara. En gg. då han satt uppe och arbetade, steg dottern upp och gick bort till farstun och sade: "Hu, längt å kållt te Bö." (=Böda). Skomakaren slog ett par slag på henne med så att hon vankade. Hon upphörde där efter att vara mara. Öland. Strandtorp

205. Bärkohäst och glödo obekanta för med. från Strandtorp och Föra.

206. Botemedel mot vårtor. Man kastar i en brunns så många arter som man har vårtor samt springer därpå runt densamma och in under tak, innan artorna natt bottnen.

M. 11408:35.

207. D. Man kastar så många saltkorn med vänstra handen; en brinnande bokugn och springer sedan runt omkring bakstugen.

208. D Man binder på ullgarn, helst hemgarnet, så många knutar, som man har vårtor, och lägger träden under en sten. När träden ruttnat, är vårtorna borta. Rörs stenen dessutom, blir vårtornas antal fördubblat. Sm. [fröken Hultman]

209. Stolssteg i ögonen botas, om den därmed behäftade sätter sig på en stol med tre ben och en annan tager omkring hans huvud en stol, likaledes med tre ben, några varv. Sm. [Fr. Hultman.]

210. Brinkligt att midsommarafton sätta sig framför en spegel, för vilken två lys sätts. Kan personen ej se ngt. lys i spegeln, då han inom ett år. Ser han dock ett lys, där kgn. av hans anhöriga inom ett år. Tyftnad bör iakttagas. Sm. [Fr. Hultman]

211. Kvinnosed att midsommarafton sätta ett glas med vatten och ett med vin på ett bord; i ett rum, vars dörrar står på glänt, och entem vaka däröver. För hon försummelse av, att någon kommer in och dricker av vinet, får hon en dräkare till man. Tycker hon där emot, att någon dricker av vattnet, får hon en ryktes man. Sm. [Fr. Hultman]

212. Den som vill se sin tillkommande, bör en torsdagsskväll sätta sina skor under sängen; form av ett v och säga: jag sätter mina skor; form av ett ve, att jag i natt min fastman må se.

213. Om man en kväll fötar saltplättar (tillagade av en matsked vatten, en d salt, en d vetemjöl), får man om natten se sin tillkommande häcka en ett glas vatten. Sm. [Fr. Hultman.]

M. 11408:36.

214. Ett sätt att få reda på begynnelsebokstaven till förnamnet på ens tillkommande är att skriva alla alfabetets bokstäver på pappersslappar, och lägga dessa under huvudkudden och följ: morgon ta en lapp.

Sm.

215. Om man förtär ett av en persons hårstrå, får man makt över honom.

Sm. [Fr. Hultman]

216. Om man midsommarafton sopar vid en korvåg, blir man gift med den person, som man först möter, eller med en med liknande utseende. På hemvägen bör fullkomlig tystnad iakttas.

Sm. [Fr. Hultman]

217. Om man räknar hundra vita hästar, blir man gift med den förste man därefter tar i hand.

[A.R.]

218. Om, då fyra personer håller på varandra, händerna korsas, blir ngn av dem snart förlorad.

Sm. [Fr. Hultman]

219. Om man slår sönder ngt. på sin födelsedag, får man förgelde under hela året.

Sm. [Fr. Hultman]

220. Om man går ut eller in genom ett fönster under påskan, blir man sjuk.

Sm.

221. En groda hoppar över vägen - ngn av ens anhöriga dör.

222. En snok kryper över vägen - man kommer på begravning.

223. Klada under vänstra foten - ^{Strengt} ~~Brut~~ bijudning

" : vänstra handen - ^{Ebreo}
" : högra ^{Kärt handtag}

" : vänstra ögat i glädje
högra " song.

Sm.

FOLKLIVSÅRKIVET 224-235

M. 11408:37 Institutionen för folklivsforsk-

224. Om en person där han skall besöka en annan, går tillbaka för att hämta ngt., som han glömt, träffar han ej den han skall besöka. Sm. [Fr. Hultman]

225. Bruktigt att myggor ställa ett ljus vid vandrar sängen, dens ljus, som först släcknar, dör först.

Sm. [Fr. Hultman]

226. Den av brudparet, som under vigseln får foten längst fram, får herraväldet i familjen.

Sm. [Fr. Hultman]

227. Om ett ljus ryker, finns en tjur i huset.

Sm. [Fr. Hultman]

228. Man bör ställa sina skor under sängen och med klaskarna utåt, enär man annars får dålig sömn.

Sm. [Fr. Hultman]

229. Då man stiger upp fr. sängen, bör man sätta först högra foten på golvet, enär man annars bli vresig och oesonlig hela dagen. "Honom kan man ej fråga efter i dag, för han har stigit upp på galen sida."

Sm. [Fr. Hultman]

230. Om en frammande hund mycket hastigt kommer emot en, bör man gå åt sidan samt ej tala till eller klappa den, enär man i annat fall kan få någon sjukdom.

Sm. [Fr. Hultman]

231. Om man tycker att det knackar på dörren, går bort och öppnar den och ej finner ngn. utanpri, bör man säga: "Jasa, då kan du vara där du är."

Sm. [Fr. Hultman]

232. Ej bra att lukta på näckrosor.

Sm. [Fr. Hultman]

233. Om man går ut under bar himmel på just nuende mage blir man sjuk.

Sm. [Fr. Hultman]

234. Man bör aldrig ha tre ljus på ett bord.

235. Juldagen på kreaturen merå hö an annars. De kreatur som ej fått det, rama och böla under följande året

Sm. [Fr. Hultman]

M. 11408:38.

236. Utslag kan botas därigenom att man blåser på det genom vissa "nälestjälkar".

[Pernilla Olson]

237. Ej bra att harma göken

[D.C.]

238. Då man har knarren (ondt i knäet), skall man en torsd. hugga med en yxa i dörröskeln och säga: "Jag hugger dej för knarren"

[Pernilla Olson]

239. Galer göken på bar kvist, blir det ett dåligt år.

[P. Olson]

Ö. Broby

240. Skinker ugglan längdraget, blir det dödsfall. Ett vint annat läte av ugglan (med viste ej vilket) bådar födelas.

[Pernilla Olson]

241. Om den första fjäril, man på året ser, är vit, får man sorg under året.

[H. R.]

242. Om vid bak två kakor hänga samman, blir det förlöning.

[H.R.]

243. Om halvstrå ligga i kors - dödsfall.

[H.R.]

244. Om nägon, då han slår upp bak, räkot få fingret in i degen, blir det dödsfall. Å det nägon av de större fingrarna, blir det stort dödsfall.

[P. Olson]

245. Den som får sina hästar fört försända efter jultidens mässa, får fört i höstal.

[Pernilla Olson]

246. Om nyårsdagen (juldagen?) solen skiner så länge, att man därunder kan hitta en häst, blir det ett godt år.

[Pern. Olson]

247. Om ett lik ej sluter ögonen fullständigt, blir det snart mytt dödsfall.

[H.R.]

[Pern. Olson]

248. Brunkligt att då man stoppte lys, tända ett förfyr och ett förm. Den lys, som docknade fört, skulle dö fört.

[Pern. Olson]

249. På askan, som utfördes efter bak, kan man se, om ngn. i familjen snart skall dö.

[H. R.]

M. 11408:39.

250. Ett skydd mot maran är att sätta varje traskor under sängen.

[Pern. Olson]

251. Dopvatten användes förr såsom botemedel mot alla slags sjukdomar. Vatten, i vilket en gosse döpts, mot sjukdomar hos en flicka och tvårtom.

[Frin Jönsson]

[Pernilla Olson]

252. Bruk att gömma den sista brödkakan av julbaket och ge den åt hästarna när de ska ha börja vären, för att de ej ska magra.

[Elna Andersson]

Ö. Broby

[Pernilla Olson]

253. Ett botemedel mot värtor och utslag är att smörga därpå med en brödmula, som faller från munnen, då man äter.

[Pern. Olson]

254. Ett sätt att få bort väggotyper är att i en likkista lägga en gisspenna med några individer.

[P. Olson]

255. Då en kvinna är i havande tillstånd, bör hon ha stål kring halsen, för att ej barnet skall bli bortbytt.

[P. Olson]

256. Om en havande kvinna går över en kvast eller raka, blir barnet bytt.

[P. Olson]

257. Då en sugga fått ungar, bör man kasta in en yxa eller något stål i grisslian, ty annars biter suggan ihjäl grisarna.

[Pern. Olson]

258. Om man räknar bjälkarna i ett rum, i vilket man ligger förr förla gången, kommer den döm, man om natten får, att gi i uppfyllelse.

[Pern. Olson]

259. När göken ser den första höstakten, slutar den gala fördåret.

[Pern. Olson]

260. Svalan kommer i före den första korsmötet (3 maj) och reser alltid före den andra (14 sept.)

[Pern. Olson]

261. Peter Katt (22 jan) spottas i nävarna och tar bättre fatt. (= vintern börjar då på allvar)

[Pern. Olson]

FOLKLEVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

262. Ger man ut pengar på mänsk., får man utgifts hela verkan. [A.E.L.]
263. Karulvar har sammanträdena ögonbrynen. [M.R.]
264. Personer som ha sammanträdena ögonbrynen, dö genom drunkning [M.R.]
265. Snöar det juldagen, då många präster följer å. [H.R.]
266. När talgotarna visa sig nära boningshusen, blir det vinter. [M.R.]
267. Om man jämnar askan på spisen i julnatten och står upp kl. 12 på natten och därifter finner spår av en mänsko- eller kreaturstöpt, där en mänska el. kreatur på stället. Det är likväl ej bra att göra så. En kvinna, som gjorde det, blev blind. [Elna Andersdotter]
268. Katten mellan julnatten och juldagen kl. 12 blir allt vatten vin. [Elna Andersdotter]
269. Sjukdommar bolas genom att tvätta sig i likvattnet. En karl shall tvätta sig i en kvinnas och värtom. [Elna Andersdotter]
270. En prästabonne (=prästgårdssarrendator) i Nby. hade feta och granna hästar, vilket berodde på, att han gett dem antingen jord eller ben från kyrkhogården. [Elna Andersdotter]
271. Om den förste, en person möter, då han förflyttas till gg. besöker ett ställe, går och sopar, blir han ej gift denna året. [Elna Andersdotter]
272. Om det var alldeles tydigt i kyrkan, då prästen bad den förbrukliga bönen för de sjuka, skulle dessa dö. [Elna Andersdotter]
273. Om det gnistrar vid det första slaget, en person slår, vid husbygge, trinner huset ner. [Elna Andersdotter]
274. Ej bra att oroa skatredet. [Elna Andersdotter]
275. Skator gör aldrig skada på ägorna till det hus, vid vilket de byggas. [Elna Andersdotter]

276. Om ett fruntimmer möter en karl, säger hon: "Det går bra". Det samma säger en karl om han möter ett fruntimmer. [Elna Andersdotter]
277. Om då man ser ett ayfört föl, fört får synen på pannan, skall det gå en mycket bra under hela året. Ett dåligt förebud är det att fört se det i bakanbunden. Att se det på sidorna är bra, dock ej så bra som att se det i pannan. [Elna Andersdotter]
278. Då en smedja i Nby. höll på att byggas, hörde med. ofta om nätterna (hon bodde i ett hus mitt emot), hur det smiddes där. Med. anlägg detta såsom förebud till att smeden snart skulle dö. Det gjorde han också. [Elna Andersdotter]
279. På Hammarshus i Nosaby församling bodde en gg. en mäktig rik man. En gg. kastade hon en guldhörning (enl. Elna Andersdotter en guldsko), sjuvin och sade, att det var lika omöjligt för henne att bli fäddig som att finna ringen. Emellertid fann hon den och blev sedan så fäddig, att hon fick åta grovt bröd till kaffet. [Anna Tengström]
280. I norra delen av Nosaby försam. vid Råbelösjöns södra strand ligger Balsby och n.s. därom Balsberget eller Baldershög, som det fordom kallat ha hetat. (ff nr 361)
- I den stora grottan på Balsberget bodde forntiden Balder. En gg., då han satt på berget, fick han se en liten flicka, som raktade far och sjöng psalmer och sånger. Han förtäckte sig i henne. Men Balder, fick snart lämna trakten för de många kyrkoorna, och flytta till en längre bort. [som bosatte sig]

M. 19408:42.

Han sörje mycket över att nödgas lämna Balderberget. Vid avresan fällde han tårar, vilka förvandlades till stenar. De kallas än i dag Balders tårar (Se Sveriges geolog. undersökn. Gerard de Geer Beskrivning till Karlbladet Bärkashög sid. 82). Någon tid därefter blev en del män landstigna till ön och sammanträffade med Balder. Då han fick reda på, att de varo från Fjälkestad (Balderberget ligger i Fjälkestads församly), lämnade han dem ett välte, som de skulle geva åt flickan såsom konfirmationsgåva. Flickan vägrade ej taga på sig väletet, förrän hon radfrågat prästen. Denne räddade henne att fört spänna väletet om ett träd. Hon spände det omkring en vältig bok. Knappat hade hon gjort det, förrän trädet rycktes upp med rötterna och förfärdig. Sk. Ekerstad.

Jfr H. Hafberg, Sv. folks. sid 98 o.f.

Jfr min nr 361.

281. Två jättar i Oppmanna friade en gg till en jätteflicka i Fjälkinge backe. Hon lovade sin hand åt den, som fört kunde gräva ett dike av bestämd storlek. De började genast arbeta därpå. Den, som jätteflickan höll av, föll ner i diket och blev därigenom urståndssatt att fullfölja sitt arbete. Den andre blev därfor fört färdig och begav sig åstad mot Fjälkinge backe. Jätteflickan, som redan genom en piga gjort sig underrättad om utgången, slungade en stor sten mot jätten men räkade ej. Jättarna på Fjälkinge backe flyttade sedan därifrån. Sk. Ekerstad.

282. För gingo ofta jättarnas kor och belade till. ned böndernas. De kunde lätt skiljas åt, då jättarnas kor varo svarta, böndernas röda. Sk. Ekerstad

283. Vid Årkelstorps station finns ett berg, i vilket en gg. en brud blev intagen. Sk. Ekerstad.

M. 19408:43.

284. Bäckahästen eller "vann" hästen håller sig vid kärr. Den kan förvända sig, så att den blir så lång. - En flicka hade en fastman, som hette Sven. En gg. tyckte hon, att hennes Sven kom på vägen. Hon sade: "Nu kommer Sven" och gick ner till grinden för att möta honom. Men den, som hon tyckte vara Sven, var en karl utan huvud. Det var bäckahästen. Sk. Ekerstad.

285. En flicka hade en gg. varit ute för bäckahästen och kunde sedan ej röra huvudet. Sk. Ekerstad.

286. Bruk att då ngn. flyttar fört slappa in en hund el. katt i huset för att driva bort trolldom. Sk. Ekerstad

287. Medde man hade ofta sett bloss ute på gön, särsk. om hösten. Sk. Ekerstad.

288. I närheten av Kristianstad finns en man med spruckna händer. Han läkte dem därigenom, att han kokte två ormar och tvättade sig i spadet. Anders Hansson

289. En urmakare hade en svartkonstbok. En hemmaton, som gärna ville lära sig en del konster, passade på en gg., då urmakaren var borta, att ta boken. Då han började läsa, blev det fullt av fjöske i huset. Urmakaren måste kallas hem och med tillhjälp av bl. a. ärten dres han bort fjöske. Anders Hansson

290. Medde far var en gg. ute och fiskade i Hammarösjön och fick däse en färding ute i sjön och rodde dit. Men då blev han varse en äl, som var så stor och tjock som en lassmed. Han stack efter den, men fastän han var bara en halv aln från den, kunde han likväl ej raka den. Äln krogs längre bort. Fiskaren efter. Två gg. till stack han efter den, men den smet undan. Då förtord han, att han hade med gjort att göra. Han rodde i land och begav sig mot FOLKLIVSARKIVET

M. 11408:44.

hemmet. Men för att finna rätta vägen miste han vända trojan.

Följ. dag letade han efter fjärdingen, men den var ej att upptäcka.

291. En skomakare såg en gg. Goo-Nise (?) kör i ring med en vagn, i vilken en man satt. Frun var sjöröet. [Anders Hansson]

292. Ett fruntimmer hade före sin död gjort en del pengar i en hushängg. Personer som lågo i rummet, sågo henne ofta om nättarna och blevo än överösta med vatten, än utsatta för andra hyss. För att freda sig för henne, sådde husets ägare sprängfjö (=linfjö) runt hela huset. Det "tyde" hon ej komma över. Skräddaren såg, hur hon sökte hoppa över. Han sköt efter henne men räkade inte. Sedermera nedrevs muren och pengarna funnوس. [Anders Hansson]

293. En gg. då en bonde var halvvägs mellan Hoby och Åsum, slog där upp vid vägen ett stort bloss, som följe honom ända till första huset i Åsum. [A. Hansson]

294. En jätte kröp en gg. in i ett hål i Fjelkinge backe och kom fram till en järndörr, som emellertid var läst. [Anders Hansson]

295. För såg man ofta en stor slonga (=orm), som var så stor som en lassmed ligga tvärs över vägen vid ett hus i Odensberg. En gg. kröp husågaren upp på taket för att skjuta den. Men då reste den sig upp och hade ej gubben skyddat krypit ned, hade han varit dödens. [Else Anderson]

296. En julafaston redotre drängar från Trolla-Ljungby ut för att utföra var och en ett storverk. Den ene skulle

M. 11408:45.

296-297

till Trollasten för att röva hornet och pipan. Han lyckades men dog dagen efter. Den andre skulle till Skribe gård för att freda den mot trollen, som var julafaston satte eld på den. Drängen tog med sig en hund. När han kommit fram, satte han sig vid bordänden och hunden lade sig därunder. Kl. 12 kommo trollen, "ä alla hade de eld i rampan? och började dansa omkring. gärden. Då rusade drängen och hunden emot dem och jagade bort dem. Och så blev gärdet fredat. Men drängen dog följ. dyg.

Den tredje drängen skulle till Elleköpinge (vid Ripsa) kyrkgård för att taga "joralaganet" (=sveaplinet) från Stor-Trued. Stor-Trued hade under en litstid varit en "leer kar" och kunde därfrö ej efter sin död ligga stilla utan rände omkring. Drängen lyckades visserligen taga joralaganet från St.T., men denne ansatte honom så hårt, att han måste fly upp i kyrktornet. Då drängen ej fick vara i fred här heller, stakar han ut joralaganet genom en av torngluggarna. Då hoppade St.T. upp och nappade det till sig. Drängen lyckades således ej utföra sin plan. Han dog dagen efter. Då Stor-Trued fortfor att ränna omkring, nedgrävdes han i ett kärr och en pale rändes genom hans kropp, och så blev han stilla. [A. Hansson]

297. Säden tröskades alltid med plejlar = slagor, bestående av två genom ett "legane" av läder och ålskinn hopfogade slagar, av vilka den ene var omkr. 2 alnar lång, cylinder-

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M. 1808:46.

formig, och utgjorde handtaget och kallades hännöl. Den andre var något kortare, av hårdare träslag (vanl. ask), grövre och kantig och kallades "slanl" = slanl av slag-ol, som kunde vridas kring hännolens ena ända. Ett par torpare i närheten åtogs sig vanligen troskningsarbetet, s.k. pongtroskare = pundtroskare, emedan arbetningen utom krothåll bestod i viss procent av den troskade såden. - Till jut var oftast den inomhus förvarade såden avtroskad och buren upp på loftet, där den fick ligga, tills husbonden ansåg sådespriserna närmesta antagliga. Det var då ett kraftprov att kunna utan andras hjälp ligga en tunna vete eller råg på ryggen och utan att vackla bärta den upp från den ganska branta loftetrappan, som var utan räck. Det vankades vid sådana tillfällen alltid en "uppbäresup" med tilltugg. - Efter nyåret hade hemmansägaren oftast i goda år en eller två sådesstarkar att "dra' ing i logolven." - Troskningen började tidigt, vanligen kl. 4. Kl. 5 serverades första frukosten, kl. 8 frukost no 2, som gementligen kallades daver (=dagvard), kl. 12 middag, kl. 4 e.m. "morkesmad" eller merten (=merapton), som denne måltid kallades sommartiden, kl. 8 e.m. den egentliga kvällsmaten. I gästfria hus bestods även kaffe och middagsup. Frukostupen utbyttes vanl. mot kaffe. Det blev ju många mål, men matlusten fäddades aldrig. Det hette också om en, som var riktigt mat-tig, att han "kunde ada som en tosheman." Onsjo kd. Reslös.

[M.R.]

M. 1808:47.

298. Julastonen renjordes stalliet omsorgsfullt. När drängarna slutat sitt arbete, avsköto de några pistolskott. Juldagen pick det ej mögas (= föra bort gässeln) i stalliet, utan väntade man därmed till annandagen. Det var mycket vanligt, att drängar från andra stallen annandagens tidigt på morgonen lade upp gässeln vid dörren, så att denna ej kunde öppnas, och vände om hästarna i spiltan och bundo dem i denna ställning. Sådant försakade ofta bitterhet och fiendskap.

[M.R.]

299. "Tämja battningar" (jullek). Ett rep fasts i en krok i en vägg högt uppe med två nedhängande långa ändar, som bindas en om var fot på en person, som ligger på mogen. Denne skall söka komma upp på händerna och gå framåt, tills kroppen får en fullkomligt lodrät ställning. I denna ställning skall han sedan släcka ett framför stående ljus och därpå gå tillbaka på händerna, tills han kommer tillbaka till utgångspunkten.

[M.R.]

300. Då en ung man kommit till den ålder och ställning, att det ansågs lämpligt för honom att själv sköta en gård, började hans far eller mor att planera för honom något passande parti bland släktlingar eller grannar. Föräldrarna uppgjorde erken, och den unge mannen hade så endast att på utstallt tid infina sig och framställa sitt ärende. Hade åter den gifta styrtne gjivit att omhelsa valet av sin blivande gemål, skickade han vanl. en s.k. bönerman för att sondera terrängen. Merendels borde han

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

gå före Rachel, endast undantagsvis hade den giftaslystne ynglingen latit andra känslor än de ekonomiska tala och såt han var det först fatta kärlek, som blev avgörande. Oftast kunde en ungkarl, om ej alöta flickan var benägen, låta förtä, att han gärna kunde taga den andra i ordningen. Hade bonenamen väl utträttat sin sak, behövdes blott en del detaljerade ekonomiska uppgörelser före trolovaringen.

Bryllupsgästerna samlades i brudgummens hem och redo därifrån tillsammans mot brudens. Täget öppnades av två klanetekläsare. Sedan kom brudgummen och slutligen de övriga med noggrant iakttagande av rang och tilltakten. Känsharren närmade sig bryllupsgården, utsändes två förordare före att fråga, om gästerna kunde få komma. Svarer utföll naturligtvis alltid till förordarnas belåtenhet och beseglades därigenom, att ryttarna tömde en dem hjuden hägare i ett andedrag och slungade den mot den stenlagda marken. Det var entro, att om glaset ej gick sönder, skulle en olycka drabba de nygifsta. De båda ryttarna flög nu tillbaka och underrättade att allt var klart. Skaran tigade framåt, halsad vid varje hus, vid varje gårdesgård av pistolskott. Sedan de frammande kommit fram och uppsäktat sina resp. tre ytterrockar och lika många ytterhalsdräkar, skred till vigseln. Därefter satte man sig till bord. Brudparets plats vid översta

bordändan på den brokiga, mjuka bändynen var nu en förra alla bestämd, likaså prostens och prostimans på var sin sida om den. Varje var det med alla systrar, mostrar och knosiner, som behövde nära en halv timme att kussa före varandras ålder och värdighet. Spelmanen hölls med samfälld kraft motron upp. När mätiden var slut, tände gubbarna sina pipor och dansen började, varvid prostfar skulle gå i dansen med bruden och brudgummen med prostmor. Den höll på större delen av matten. Här under smög bruden sig bort och lade sig i den utsedda brudkammaren. Snart "upptäcktes" detta, och talesmannen uppmunrade då karlarna följa med och uppsöka henne. Och så styrde brudgummen, åtföljd av hela drängskaran en gång till brudkammaren. De unga männen skulle nu kläda av brudgummen och började med folkeklädnadsartiklarna. Det var en lag, att brudgummen ej fick ge sig i förlä taget. När hans kroppshytta blivit blottad på allt utom ett par underbyxor av bokskinn, klev han upp i sängen till bruden. I detta samma avloppsades av ortens drängar några pistolskott.

Dagen efter på kvällen skulle brudskänk upptagas. Det var en skarsel före bruden, ty de stygga gubbarna trodde sig nu ha rättighet att komma fram med alla sina bondkrickheter och beledsagade varje gäva med ngt. insinnerande infall: denna 6daler shall vara till en vagg; denna 9 marker shall vara till ett vaggband; denna bankosedel till en barnmössa eller blöja. Snart börjades en annan lek. Kronan skulle dansas av bruden eller, som det hette,

hon skulle "kvinnetas". Alla unga flickor slogs en krets kring henne. Gummorna stormade ringen och en bondhusen satte en klut på brudens huvud och så tillhörde denna föri alltid deras led. Brudgummen hissades och med glaset i hand insöps han och välkomnades i gubbenas krets. — Fram emot kvällen reste de nygrifna till sin nya boning. Lyckligen hemkomna, utsändes de två förvidarna till brudens hem för att underrätta däröm. Tal.

På följande dagen samlas gästerna åter hos brudens föräldrar. Talesmannen tackar föri brudskänken.

[MR]

301. En kvinna i Malmö, Sofia Pettersson, bortar skäver genom att låta sina patienter taga in en dosis pulveriserat stål i ett halft glas vatten före soluppgången.

Ett herrskap i Helsingborg från Sm. brukar var julaftron sätta ut gröt åt tomten och försunnar aldrig att juldagen se efter, om han varit och åtit därav.

Fritz Selmer

Mrs. Nilsson

302. Tornsvalar båda olycka.

303. Biskop Andreas Suneson (som föri sin spetälskas skull bosatte sig på två) gjorde, att en källa i närheten av kyrko-
gården var julaftron förvandlas till vin.

Hammarlund

304. För gingo trollens kreatur ända fram till Råby
bäck och dricks. De varo mer smärväta än andra kreatur.

Grind-Brita

305. Goa-Kisse är den onde anden och han syffar knubborna
med säd, om drängarna är arbetsamma.

Grind-Brita

306. Maskar i kål kunne fördivas med salt.

Grind-Brita

307. Mot "töcket där lott(-ri) som maran" kan man nog skydda sig med stål.

Grind-Brita

308. Brukligt att korsa över deg.

Elna Andersdotter

309. Om en person lägger ett par saltkorn i mjölken, som han säljer, kan ej köparen göra någon skada på hans kor.

Elna Andersdotter

310. Om en grebba, som har deg på fingrarna, mjölkar kor, fa dessa skabb.

Elna Andersdotter

311. Ingen frammande person bör få komma in i ett rum, där det kärnas smör.

Elna Andersdotter

312. Medd. hade en gg. en "sän fad" å grann ko, som molka så medd molk". Med ens gav den hit mjölk, och smör kunde ej fås därav. Medd. gick da till en klok, som sade, att en nabokvinna stal mjölken och smöret från henne. Medd. skulle kärna smör på annat ställe och taga en flaska smör med sig till i kyrkan en gg.

Elna Andersdotter

313. En person, som blivit ar med sina pengar, gick till en klok och fick hos honom se tyven i vatten.

Elna Andersdotter

314. Meddis mor blev en gg. "borttagen". Hon kunde ej taga med den väntre handen. En klok rådfrågades, och han ordinerade följande. Hon skulle sätta sig på en stol och ett lakan hölls över henne, varpå hon skulle rökas med salt och grane. Detta gjordes och grunnen blev fullständigt frisk.

Elna Andersdotter

315. Elaka människor kunne genom att blott stycka med handen på kreatur göra dem sjuka.

Elna Andersdotter

316. På ett ställe blevo korna en dag mycket sjuka och vore

M. 11408:52.

nära döden. En jingumma kom händelsevis dit. Så snart hon kommit in, sade hon: "Jag ser, att ni han sjuka koi." Hon gick därpå ner i ladugården och när hon sett på korna, sade hon: "En nabo har gjort detta. En påle är nedgrävd." Hon visade var den fanns och ställets ägare började gräva. Han grände länge och väl och började snart tro att det var skämt, men jingumman sade att den skulle ligga ännu djupare ner. Slutligen påträffade han en stor påle. Den skulle körnas upp. När den kastades in i bakugnen, var det, som om ngn. avlossat ett kanonskott. I samma stund kom den person som försakat kornas sjukdom. Det var en som ej på många är varit på stället, fast han bodde i närheten. Strax efter det jingumman avlägsnat sig, blevs kreaturen friska. Elna Andersdotter

317. Medd. såg en ej på ett bröllop en spelemann, som ställde fram på ett bord först möss och sedan stora stenar. Till sist drog han fram en hel hög silkeband ur munnen på de församlade. Den spelemannen kunde mer än rätta fram.

Kid sin död efterlämnade han en svartkonstbok. Hans anhöriga sökte på alla sätt bli av med den, men frigaves. De kastade in den i bakugnen, men den kom ut alldelvis oskadad. De grävde ner den, men den kom upp igen. Fjellunge. Elna Andersdotter

318. Trollen ha nu ej samma makt som förr. De åro spridda och kunna ej samlas, alltsedan hornet och pipan rövades från dem. Elna Andersdotter

319. Om en häst stannar och ej kan förmås att gå vidare, skall man se genom beslut. Man kan då se, vad det är, som stannat den. Hästen går sedan vidare. Elna Andersdotter

M. 11408:53.

320. De som föds med egerhatta, ha alltid tur och framgång. Elna Andersdotter
321. Om en havande kvinna ser på slakt, får barnet lyte. Elna Andersdotter
322. Om kistorna i ett rum, tän en havande kvinna är, ej års lösta, får barnet lyte. Ido
323. En havande kvinna blev en ej. skrämd av en person, som bar en kalo på ryggen. Barnet "krängde sig och slängde med nävarna" över en kalo. Elna Andersdotter
324. En havande kvinna såg en ål, som "klänkte sig". Barnet, som fick lyte och skrek fastigt om nättarna, bättades genom att dricka ålblood. Elna Andersdotter
325. En kvinna, som dött, i barnsäng, bör ha med sig i kistan ej myg för barnet, ty annars går hon igen. Barnet födes, då kistan bärdes in genom kyrkportarna. Elna Andersdotter

326. En havande kvinna blev slagen med en mus. Barnet fick en mus på käften. Elna Andersdotter

327. Först brukligt att rida Staffan annandag jul. Drängar reds omkring bara för att härlja, reds in i stugor och uthus. Ju mer de kunde härlja, ju bättre var det. (jfm 298.) Elna Andersdotter

328. Först sed att fastlagsmåndag "slå katten ur tunnan". En katt stoppades ner i en tunna, som hängdes på streck mellan två träd så högt, att man kunde rida under tunnan. Orten drängar samlades till häst och reds en efter annan under tunnan och dogo ett slag på deasamma. Slutligen gick tunnan sönder, så att katten kom ut. Vanligen var den då halvdöd. M.R.

329. Om ngn härmor göken, blöder dess tunga och den kan ej gala mer. Sv. Wultman
330. Man bör alltid gå ur vägen för alver (alomyror; Camponotus herculeanus) Springer en sådan över ens väg, gör man bäst i att vända om. När man kastar

M. 18408:54.

ut varmt vatten, bör man spotta tre ggr., ty om en alv skulle bli skallad, får man utslag på handen. Sm. [Fr. Hultman]

331. Olika betyd. om en katt springer över vägen från höger till vänster eller tvärtom. Sm. [Fr. Hultman]

332. Om en person nyser på fastande mage, får han förgelde hela dagen. Sm. [Fr. Hultman]

333. Ingen bör borta en resa tisd. el. fred.
månd.- mörtigt; tisd.- man kommer tids nog; onsd.-otur;
torsd.-tråkigt; fred.- fredligt; lörd.- lönande. Sm. [Fr. Hultman]

334. Man bör ej gå i häst en tisd., ty då kommer man tids nog. [I. Esbjörnsson]

335. Pekar en person med handen mot en stork, vissonar hans hand. Slår han mot den, vissonar armen. Dödar han en, vissonar hela kroppen [MR]

336. Dåligt bak vid brottopp båtar olyckligt äktenskap. [I. Esbjörnsson]

337. Knackar en fågel med näbbet på en fönsterruta, vill han haka ut vägen. [I. Esbjörnsson]

338. Fäller murbruk ner, då det bakas, där ngn. anhörig. [I. Esbjörnsson]

339. Vätor går bort, om man går ut en kväll och räknar dem, medan man ser på månen. [I. Esbjörnsson]

340. Sjukdomar bolas, om den sjukke rör vid ett lik. [I. Esbjörnsson]

341. Gudmodern bör lära efter bönen vid barnodopet, ty då får barnet godt minne. [I. Esbjörnsson]

342. Vanligt för: tiden att slå dopvattnet, en halmtärve för att barnet skall få längt hår. [I. Esbjörnsson]

343. Efter barnodopet bör man skynda sig hem, ty då blir barnet bericht. [I. Esbjörnsson]

344. Efter vigseln bör man köra fort. [I. Esbjörnsson]

M. 18408:55.

345. En person, som möter en likprocession, bör stanna. [H.R]

346. Ett barn som av sin moder bortats från lyte, bör ej se ned: hennes grav, ty då återfår han det. [I. Esbjörnsson]

347. Mask; kålen fördives, om man sätter en käpp med en mask; varje väderstreck. [I. Esbjörnsson]

348. Det hände sig en gång, då jag bodde i Vala
Då hade jag en hona som kunde bå' göra i gala
Hon gjorde så med i holka

som fria å tjuge kör kunde molka
så köpte ja mej en släva
och kom till Stockholm by må min hona att salja
Strax kom där en man och vändra. na.

Han sa: Lägg ha på din fjäder,
så ska ja strax säj, hur mycket hon väger.

Hon var så fet och båls

Men så kom där en hök och gjorde stort överväld

Han flög högt upps i sky
över Vallagra by.

Vallagra klockare te å glo å gava, ria å råna

Bytorna ner om tanna

Så kom där en rödblaes man rianes på en granskäggsmän
må glasbyxor i kompasspoorar.

Så kom där en dräng må sin myndige pinn

Pigan hade gjort barn på drängen

Men så kom där bod i på far min salige
att jag skulle hem och årva en hangandes kvarn,
ett bonnalöst byxegarn
mycket antan ble ja pricka för mej må kärppen
och talegåva för ja, men så kom Karna Sking-
kyrtlamor må den röe möngen och så ble ja arrig
och sa i här du Kristatina kallunge, va lösor
du här för må emyhattorna. M.R.

349. Lärken säger: Den som rör mina ägg eller unga
ska få sorgen bärta på sin tunga Från förron

350. Den som rives ner svalborn, får otur med sina kreatur. Från förron

351. När hockspetten visar sig i närheten av boningshus, blir det oräder. Från förron

352. Om den första fjäril, man på året ser, är vit eller grå, får
man lycka och framgång. Röd fjäril betyder motstånd. Från förron
Han sag

353. För brunkligt att lägga en sax på liket. Från förron

354. Komma många i flock på vägen till kyrkan för man snart
sprija dödsfatt. Från förron

355. Om ett lik står över en sond, blir det ett mytt lik före nästa sond. Från förron

356. För brunkades vid sista traven uppställas en s.k. stadare,
som bestod av tre eller fyra kärvar bundna på en stäng. Stadaren
kördes alltid på sista lastet. M.R.

357. Sista brödbitens är trivs biten. M.R.

358. Om en katt sprijer över vägen från höger, får man förgävelse, om
man ej spottar 3 ggr. Kommer den fr. vänster, betyder detta intet. M.R.

359. På ett bondställe var jultolet mycket drygt. Husmodern
blev nypiken att se hur mycket, som kunde vara koar. Hon tog
av spundet, men fann tunnan full av spindelöro. där fanns ej
en dropp ol, oaktat FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet
strax förrut. M.R.

360. fulllek. Vänd dej om och se dej om
för Lusse ligger bak dej. M.R.

361. Sagnen om Balder. (Jf m 280) -- Balder hörde en
flicka, som sjöng en psalm om vår Herre Jesu Krist och det kunde
han ej li. Han flyttade då ut till hvä klark. En gg. kommo ngra
män i sjönöd där. Balder kom dit och sade dem, att han skulle
rädda dem, om de ville göra honom en tjänst. Och så räddade
han dem. -- Sk. Härsta.

362. Under de flesta kyrkor är en mänska eller ett dyrs hårda
begravet. I Kosaby antagligen en var, i Fjälkestad ett personmärgo-
kar, i en annan kyrka en torke ötts tjur. Sådana nedgrävda
djur kallas kyrkogrim. Om ngn. gör ngt. illa vid eller i kyrkan, visar
de sig. För synes de ofta ute på kyrkogårdarna. Den siste, som dör på
det gamla och den förste, som dör på det nya året, skola följa
kyrkogrimmet under året. — Ngra arbetare, som reparerade en
kyrka, hade uppt sig fulla och en av dem gick upp på predikstolen och
talade. Då kom en stor tjur upp för gängen och vialade och glödde så att
på dem, att de skyndsamt sprungo ut ur kyrkan. Elna Andersdotter

363. Alla döda står upp ur sina gravar juldagenatten. Elna Andersdotter

364. Oden far ofta omkring svarande och grisslande och har hiasom ngra. hundar med sig. Han har farit här (Noraby) förr i nära ggr. [Elna Andersson.]

365. Medd. såg en morgon liksom ett "eldat" lakan fara förti sitt fönster. [Dö]

366. För brukligt att gå till Kymö kyrka en viss dag (medd. trodde Kristi himmelsfärd.) och offra för att bota ngn. sjukdom. Det var förr att Kymö kyrka var så gammal. Den var nog till vid synapsloden. [Elna Andersdotter.]

367. En flicka mötte en gg. en likprocession. En stor hund földe med. Det knakade och sprakade i kistan. Ingen hade begravts den dagen. Fyrtton dagar efter begravdes en flicka i prästambulansen. [Elna Andersson.]

368. Den som "blivit blåst" (kläda på handen) kan botas därigenom, att ngn. blåser nio ggr. genom nio olika visorna nässlestjalkas, sedan solen gått ner. [Elna Andersson.]

369. Där hvörjön ligger, låg förr en borg, Brattensborg. Egaren var en ogrundlig och leerkarl och Gud straffade honom genom att låta borgen sjunka. Vid stilla och klart väder kan man se tornspirorna. Noraby församl. grävde ngn. en brunns och fann där en mass "köterspengar," som genom underjordiska vattenflöden kommit dit från borgen. [Elna Andersson.]

En sorts smärunda mussel skal kallas på hvör Brattengsborgspengar.

370. Innan ngn. dör, dönar det utanför ringarens. En gg. hördes flera kvällar i rad jämmer från kyrkogården. Kort därefter dödspell. [Elna Andersson.]

371. Natten efter begravningen går den döde igen och ser om de sina. [Elna Andersson.]

372. Medd. hade sett att blöss stiga upp från kyrkogården där en slaktare lag begrav, som i lifstiden varit stygg och le, och fara bort till landsvägen. [Elna Andersson.]

373. Vid Noraby mosse rinner ofta blöss. [Elna Andersson.]

374. Medd. hade sett många skyttar stoppa en orm i borspigan. End. medd. försädan var det, för att de alltid skulle skjuta prick. [Elna Andersson.]

375. På apoteket och i en del handelsbutiker slaktades förr människor och nedslattades förr att skickas till de vilde. Det sades, att det betaltes mycket för mänskohöft. På golvet fanns luckor, genom vilka människor som kommo in, föll ner i en källare. Många försvarnit därinnan. [Elna Andersson.]

376. Om vatten kartas efter ett lik, då det bärer ut, kan det ej gå igen. [Elna Andersson.]

377. För lades en psalmbok och en sax på lik. [Elna Andersson.]

378. Natten mellan skärtorsd. och långfredag bör man på alla dörrar göra kors, antingen enkla + eller tvuuddakors. Ingen raka eller korsat bör vara ute. På dem, som farit till Blåkulla, finnas märke (medd. trodde kors på panan), när de långfredagen kommer i kyrkan. "Opp och ner genom skorstenen ända till da!" [Elna Andersson.]

379. Ett barn hade blivit skrämt av en full människa. Medd. far hade skjutit utanför fönstret, men det hjälpte ej. [Elna Andersson.]

380. Om en sjukling fullständigt fastar en långfredag, blir han pris. [Elna Andersson.]

381. Påskdagen snurrar solen vid uppgången runt och är mycket grann. "Det är redi sanning, för jag har sålt sett det." [Elna Andersson.]

382. Den 1 maj brukade förr alla byns drängar gå omkring i husen. De blev trakterade med äggakaka och brännvin. Dans. [Elna Andersson.]

383. Om då en grav gräves, mycket jord faller ner från sidorna, då snart ngn. i prästbänken. [Dö]

384. Om en sjuk tar på ett lik och ber det taga sjukdomen med sig, blir han pris. [Dö]

385. Den som är född torsd. eller sönd., kan se mer än andra. [Elna Andersson.]

386. Gastar åro lea människor, som ej har ro i graven. - En lantmatare, som gjort orätt, rände omkring med en länk. [Elna Andersson.]

387. En klok gummia ville ej lära bort sin konst, ty då kunde hon ej ejåls bota mer. [Elna Andersson.]

M. 11408:60.

388. Om ett får möter drovet (= ej kan idössla), bör man tugga brödsmulor och ge det.

[Elna Andersdotter]

389. Kreatur, som är sjuka, bli fiskha, om en bok slappes till dem. [Elna Andersdotter]

390. En supig mans likkista lades på hans begärar ett stop brannvin. [Elna A.]

391. Den som tar ugna blommor (säckl. jasmin) midsommaraftern efter solnedgången för att ha inne sår som prydnad, får kräften. [Elna Andersdotter]

392. Om en sjuk rökes med nio olika blommor, plockade midsommaraftern efter solnedgången, blir han fisk. [Elna Andersdotter]

393. Om man på rätt sätt frågar en som går igen, varför han gör det, säger han det. [Elna A.]

394. Om en person ej frågar eller talar på rätt sätt till en man, kan denne säga: "Nu kan du gå mara så länge, som jag gjort det. [Elna Andersdotter]

395. En kvinna, som blivit förfjut av en dräng, tog hovet av sig. Drängen planrades sedan om nätterna av två säckar, en stor och en liten - kvinnan och barnet. [Elna A.]

396. Om ngn då han ser ett stjärnholt, uttalar en önskan, går denne i uppfyllelse.

397. Den som går ådandes, kommer igen grädandes. [H.R.]

398. Vi ska gå till Hoa så lustelij, så gladelij.

då shola vi oss roa " " "

ibland de fru åtadelsmän

Behagar juvphun dansa, så kom till mej. [Frn E Sylvan]

399. Norregök är sor gegök östergök är tröstegök
södergök är dödergök västergök är bastergök [H.R.] mfl.

400. Den som midsommaraftern åter en hel sill (med huvud och inatlor) stjärten före, får om natten i drömmen se sin tillkommande räcka ett glas vatten. [Frn E Sylvan]

401. Dödsuret (*Anobium striatum*) och dödsbluet (*Blaps*) båda dödfall. [H.R.]

M. 11408:61.

402. Om två personer säga ett ord samtidigt och tunna, går den önskan, de uttala, i uppfyllelse. Tystrad tills önskan uttalats.

403. Om man sjunger under bak, blir brodet ej vackert. [H.R.]

404. Under bak bör man ej säga om brodet: "Det blir bra". [Frn E Sylvan]

405. Olyckligt förebud, om en hund kommer in under vigseln. [Frn E Sylvan]

406. Brudpar bör ej gå in genom en sidodör, då det skall vigas. [Frn E Sylvan]

407. Under vigseln bör brudgum och brud stå varandra så nära som möj. [H.R.]

408. Lyses det i nedan, blir det förtjusande allting. [Frn E Sylvan]

409. Den som har ludna armar, blir rik.

410. Ej bra att sjunga på fastande mage.

411. Klada i överläppen - en mans person dör

" " underläppen - en kvinnas dör [H.R.]

412. När det ringer i örat, skall man önska sig ngt. och fråga ngn. av de närvarande, i vilket öra det ringer. Gissar denne rätt, går önskan i uppfyllelse.

413. Medd. tyckte en natt, att en vit duva harkade på fönstret och pick i samma stund en förminalse av att en vis person dog just dñ, detta visade sig dock vara fallet. [Frn E Sylvan]

414. När katten jamar, blir det gråt.

415. Ogifta kvinnor bli efter doden kornknarrar. [Frn E Sylvan]

416. Svalorna bo på gärbotten under vintern. [Frn E Sylvan]

417. Om två personer, den ene utifrån, den andre inifrån på sammag. ta i ett dörrhandtag, blir det dödsfall. [H.R.]

418. Den som får parlor, får tårar. [Frn E Sylvan]

419. Om en slända flyger mot en person, får denne ett lyckligt budskap.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M. 11408:62.

420. Om en spindel kryper på en person, betyder detta: morgonen - lycka, midagen - förgelde, kvällen - sorg. [H.R.]

421. Om ett spindelvär hänger utanför ett fönster, kommer det en friare till huset. [H.R.]

422. När katten äter gräs, blir det regn. [H.R.]

423. Sjuka barn bortades därigenom att man lade jord från en gräs på dem. [Hr. E Sylvan]

424. Den som innan häng ut att fiska, åter ett fisklycka, för fisketur. [Hr. E Sylvan]

425. En kart, som har "madaleia" (i karappt), bör åta en lis, som varit på ett puntimme. Har ett puntimme madaleia, bör hon åta en lis som varit på en kart. [Hr. E Sylvan]

426. Om en herr/har dögligt renvader, har han flicka (tycke). [Hr. E Sylvan]

427. För brukligt att när ett nytt är ringdes in, slå upp psalmboken för att få reda på kommande årets händelser. [Hr. E Sylvan]

428. Tuppen galor på f.m. - det kommer från. [M.R.]

" " på e.m. - ombytte i väderet. [A. Karstorp]

429. den förste aispärlas färg är av betydelse. Vit betyder dödsfall, gul falska vänner, röd glädje. [A. Karstorp]

430. Om man möter en gummia som ej har ngt., bör man säga: Guds fred. Annars går det galet. [A. Karstorp]

431. Om däckan till bakhungen öppnas, en ratten springer ut, brinner huset samt res. [A. Karstorp]

432. Ekorrar i en trädgård - dösfall. [K. A. Karstorp]

433. Den som har finnar, kan få bort dem genom att dia sin mor. [K. A. Karstorp]

434. Om murbruk faller ner under tak, blir det dösfall, innan brodet uppsättits. [sk. Ö. Broby]

435. Mata svin - tur. [Ö. Broby]

436. Sjuka barn bli fara, om de tas ett visst antal ggr. kring ett lik. [Ö. Broby]

M. 11408:63.

437. Om ngn. av brudparet under vigseln håller med huvudet, där den förtas de båda. Ö. Broby.

438. Skodon bör ställas med klackarna mot sängen. Ö. Broby.

439. Innan ngn. skal flytta från ett ställe, skricker ugglas (skrikurut) Ö. Broby.

440. Om ett hkpjö stora mellanrum uppstår, blir det dösfall. Ö. Broby.

441. Åtta dagar efter nuvar. midsommardagen är det "gamla midsomman". De nio örtarna kunnas plockas mellan dessa dagar. Ö. Broby.

442. För en havande korinna se en yxa, som sitter i en trastubbe, för barnet fallandesat. Ö. Broby.

443. Om en död går igen, bör man hålla krukt på dörtröskeln. Ö. Broby.

444. Lägger man en död hängom i solen, komma flera ormar, spindlar, giftigare än de vanl., fram. Ö. Broby.

445. Ornbehett kan läkas gn. dekoker av enebart. Ö. Broby.

446. Gettatostråd (- getnos(:), Scutellaria), tidebärt (Daphne), källarkhals (Daphne), octunga (Auchusa) ingå ofta såsom beständsdelen i "klokas" dekokter. Octunga användes särskilt mot sår och ornbehett. Ö. Broby.

447. Den som skall bygga ett nytt hus, bör fört påga på stället: Kan jag bygga här? Ö. Broby.

448. Lägger pengar under ett hus, blir det aldrig utan pengar. Ö. Broby.

449. I Solberga skulle en gg. en ny kyrka byggas, men trollen födde en ratten bort den under dagen framförda stenen och kastade sten mot dem som byggde, och twingade därigenom dessa att bygga kyrkan. Gryt i stallet. Ö. Broby.

450. Kvinna i Tydinge-sjön (Ö. Broby) har sitt namn därav, att en kvinna upphöll sig där och födde ett barn under krigstider. Ö. Broby.

451. Häftgodsel är ett bra botemedel mot en del sjukdomar. [Elias Andersson]

452. En dräng sät, då han en gg. tittade i en av källargluggarna på Hammarhus (Sk. Noraby) en knutnölös kalv.

[Nils Ohlsson]

453. I Bjernhult vid Skepparslöv (Sk.) ha två bokar väst samman. Genom den därigenom uppkomna klykan drar man barn, som ha skärer. [Nils Ohlsson]

454. På ett ställe hörde en bondson en natt, att det tröskade; ena längan.

Han gick dit, men när han kom fram, var det i andra längan. Han gick då dit, men då var det i trädgården. När han kom in i trädgården, var det längst nere i den. Men då sa han: "Nej, nu har jag följt dig länge nog, fan", och gick in "å de va väl för annars" hade han blitt rent galen, han hade kunnat blitt rent kramad fördärvad".

[H. Rasmussen]

455. På ett ställe tyckte man sig en kväll höra barnskrik från grödeläget. Man förstod då, att husmodern, som en längre tid varit sjuk, skulle dö. Hon dog också på natten.

[H. Rasmussen]

456. Två män, som sent en kväll varo ute och körde, mötte en hel likprocession. Strax efter kommo de vilse, fast de befanns sig i en trakt, där de varit många gg. Följande dag upplyste en gammal grubbe dem om, att de sot Gylli likstass.

[H. Rasmussen]

457. Stundom händer det, då såden hugges, att jan kommer för att hugga i kapp med skördemännens. Den siste som jan gör förbi, får han undet avhugget. En gg. kom jan och böjade hugga i kapp med en del drängar. Snart var han förbi alla utom den främste och närmade sig denne mer och mer. Då kom en kvinna och räckte drängen en lie med till-sagelse, att han ej fick se på eggan. Drängen tog den och högg och kom före jan utan att ha behövt slipa hien en enda gg. — Det var just vid

sådana tillfällen, som jan brukade komma före. Nyn. Tid där efter var drängen ute och äkte och hade hien med sig. Vagnen välde vid en mittstolpe. Drängen flög av, men hien skar omstolpen mitt i itu. Då kunde drängen ej låta bli att se på eggan, men i det samma förvandlades hien till ett hästben.

[H. Rasmussen]

458. Om tyg lägges på blek under tiden från tredje dagen före till tredje dagen efter midsommar, blir det skört.

[Gustava Lilja]

459. Aspbast hjälper mot ormbrott.

[Anders Hansson]

460. "Fastande" spott liker sår och tar bort utslag.

[H.]

461. Om en katt stycker sig uppåt en på ett fram ställe, är de som bo där fulka.

[A. Karlberg]

462. En gg. ställde en dräng med plogen mot en kittel. Han tillkallade folk, men då de kommo fram till platsen, låg där en stor hane och skyddade skatten, så att ingen vågade ta den.

[Gustava Lilja]

463. Lägger man stålviden ko, får en trollgumma, som söker mjölkaden, ingen mjölk utan bär smitts.

[Mor Hallberg]

464. Folket i Dalarna är mycket skickligt i trollkonster. En gg. kom en dalkulla till en prästgård nere i Sk. Prästen bad att få se sgn. trollkonst. Hon setté då i en stubbe en kniv och mjölkade på den prästens ko.

[Mor Hallberg]

465. En trollgumma behöver blott ha reda på färjan på övre delen av en ko för att kunna på avstånd mjölkaden.

[Mor Hallberg]

466. På ett ställe hade drängarna en dag tröskat nästan all såden. Följande morgon var det oaktat logen alldelvis full av såd. Göe-Kisse hade under natten fört dit den.

[Mor Hallberg]

467. En död kan ej gå över ett okapinerat barn. Därpå bra att i hus, där ngn går igen, lägga ett dylikt på vardera sidan om sig.

[Gustava Lilja]

M. 11408:66.

468. Barnbyg bör aldrig hängas ut förrän modern varit i kyrkan. [Gustava Lijf]

469. Döpsvatten bör grävas ner. [Gustava Lijf]

470. Ngra torpare gingo en gg. då de vände hem från ett dansgille se ett stort bloss, som var lika stort som elden i en bakhund. "Då va' bra, så få ni sett, när vi gå hem", sa den one. Men i det samma blev det så mörkt, att de gingo vilse, just de många ggr. gick den vägen. [Gustava Lijf]

471. Av de sista kärvarna på ett sådesfält brukade man före porma en qubbe, som kallades städaren. Ju fler band, som bundos om, desto bättre. Det sista lasset, som kallades suggen, skulle köras hem så hastigt som möjligt. [Anders Svensson]

472. "Ältermannen": byn skulle hålla orne (fargat) för tigr till bynämnen. [A. Svensson]

473. Ett par drängar hade en dag tröskat såd. När dagsverket var slut, lade de sina räffor åvanpå såden. Följande dag kunde de ej finna dem. Goe-Nisse hade om natten släpt dit fjorton travar och lagt åvanpå. [Anders Svensson]

474. På ett ställe sattes var julafoten gröt åt Goe-Nisse, som därifrö förde dit såd och annat. En julafoten åt drängarna upp gröten och mögade i fästet. Sen lade de sig på tur i ena hörnet. Rätt som det var, kom Goe-Nisse. När han smakat på det, som var i fästet, slängde han det och sa: "Herton travar (han hade fört dit 18 travar) är en skit till kvällsmat!" Sen vriade han sig aldrig mer på det stället. [Per Larsson]

475. En gg. räkade en piga att vänta upp och ner på gröten, som Goe-Nisse skulle ha, så att smöret kom nedrest. När Goe-Nisse såg, att där ej var smör i gröten, gick han in i stallen och dödade alla kreaturen. Sen fick han syn på smöret, och då fick han blått om att göra kräken friska igen. [Per Larsson]

476. Goe-Nisse mötte en gg. en man, som köpte ett sådeslass och fick av honom lov att plöcka upp allt som tappats. Han samlade ihop flera lass. [Per Larsson]

M. 11408:67.

477. En gg. väntte en dräng Goe-Nisse ner på en gest, som låg vid en halmtack. De kommo i slagsmål, men Goe-Nisse blev varst. [Per Larsson]

478. Ien å hade man många ggr. sett men aldrig kunnat få tag i en stor gädda med man. End. medd. mening var det båckahästen. [Per Larsson]

479. En gg. kom båckahästen till en skola. Alla pojkarne satte sig upp på den. Den sprang ner i en båck och väntte där av alla pojkarne och frösann med ett skutt. [Per Larsson]

480. En gg. hade en katt best båckahästen hem från ängen. När han släppte den vid vattenhoven försann den. [Per Larsson]

481. En dräng bevarades av maran. En natt tappste han till nyckelhållet. Följ. dag stod där en grann piga i en krok. Hon hade ej kunnat finna ut igen. Hon upphörde nu att vara mara och sydde till tack därfrö att drängen en vacker skjorta. [Per Larsson]

482. Medd. hade en natt sett en sin släkting, som bevarades av maran, piska dynan och slå omkring sig, så att maran ej kunde rida honom. [Per Larsson]

483. Somliga kvinnor krypa nakna tre ggr. genom en folahamm, för att de skola föda utan smärta. De barn, de foda, bli maros. En gg. hade flera kvinnor samlats på ett ställe för att göra så. Men en dräng, som fått reda på det, kom in i rummet och piskade dem så att de gingo skynda sig därifrån. [Per Larsson]

484. Maran går fört i traskorna, innan den går på ugn. Därifrö bör man sätta skorna med klackarna inåt. [P. Larsson]

485. Ofta ser den här man om natten lantmätare, som är ute och mäta. En hel skara dylika brukade hålla till på en äng, Slättängen. En gg. hade ngra resande stannat där. De gingo strax ge sig därifrån, för öken kunde inte hållas. [P. Larsson]

486. Duggsvin ha visat sig i Hassla. [P. Larsson]

487. Man bor alltid kasta och ej räpa hö eller såd över bogtroskeln, ty annars får man snart nog avsa en död ko däröver. [Per Larsson]

M. 11408:68.

488. En flickas döpratten börs man hålla i det längsta gräset, ty då får hon längst här. [Gustav Ljöf]

489. Man bör aldrig ströta över en plog. [And. Svensson]

490. Den som kan sitta länge på huk, blir rik. [Ester Rasmussen]

491. Storkarna är av en gammal prästoläkt. [O.R.]

492. Bulnader går bort, om man smörjer på dem groft bröd med smör, som tuggats. [Ester R.]
H.T. 1918

493. Då en död shall begravas, ritas på den väg där liktaget skall gå fram, samt framför en del hus kors och kyrkor A = # ⊕ Sm. Steabohult [Kamner]

494. Tandvärk går bort, om man slår ett spik, ett träd. [Kamner]

495. Om en persons skugga faller på en älma (lara av Sphinx), träffas han av goda dygderna. Värd.

496. Larver av Sphinx och Cossus "spranta etter". [H.R.] S.B.

497. Skära såven (sagen) om en då
pia, yngre skelling ska görsen ha.
en kaga brö, ett stycke fläsk
så går såven lätt i trä. [V.R.]

498. Dvärgbjörken kallas i Sm. Kristiania. Linné kallar den Langfjedya
ris. (Förkrympt, enedan Kr. blev slagen med den?) [P. Str.]

499. Likvatten botar skäver o. lamhet. [A. Str.]

500. Om vigtel förrättas i ny, bli barnen vackra. [A. Str.]

501. Hår, naglar bör klippas i nedan. [A. Str.]

502. Den som "trägg. täckar myt," får en gäva innan nästa ny. [A. Str.]

503. Den som kramar sönern ett äggskal, och därvid täcker på en person, kommer att tänka på denne var påskafte. [A. Str.]

504. Husbonden töringade förr stundom sina tjänare att (ayrarsafta? julafsa?) gå årsing.
De skulle gå gm. sju kyrksocknar intill se i gm. stugfönstren. De mänskor, som de sågo utan hänsyn,
skulle dö under året. [A. Str.]

M. 11408:69.

505. Om man härmar göken, spottar den blod. De röda fläckarna på
björkbladen ha tillkommit på detta sätt. [A. Str.]

506. Sed att en kväll knyta olikfärgade trådar om grästråen och sedan klippa av grästrået aldeles invid tråden. Färgen på den tråd, som var knutens ring
det grästrå, som sköt längst upp under natten, varslar om det kommande årets
händelser. Gul-falsket, blå-tropat, grön-hopp, röd-glädje, svart-sorg. [A. Str.]

507. I Sm. hållas sällan dubbeldubbelbönp, enär den tron är rådande, att det
enna bindparet får idel glädje, det andra idel sorg. [A. Str.]

508. Regn på brolloppsdagen - guld o. rikedom. [A. Str.]

509. Si för en ny kyrka skulle byggas, spände man för två tröllingstolar
och låt dem gå. Då de stannade, byggdes kyrkan. [A. Str.]

510. Kysa på fastande mage - förargelos. [A. Str.]

511. Då man skall bada, bör man först "binda nacken" gm att sticka
ner en kniv i vattenbyxet. [A. Str.]

512. Den som syr en knapp i en persons rock, då han har den på sig,
bör i munnen ha en knapp el. peng. Annars får han tandvärk. [A. Str.]

513. Muss, muss, min tand, ge nej en bentand ist.f. en guldtand. [A. Str.]

514. På ett ställe i Sm. botades kreatur, som fått villappaskott, därigen,
att en grubbe sköt över dem med en gammal, groot tillyxad pilboge. [P. Str.]

515. Skeppsrättorna ge sig i land - haveri. [Sten Röring]

516. En kniv bör sättas akterut från masten, ty då får man god vind.
God vind kan man också få gm att kasta en peng i havet. [Sten Röring]

517. Då man kokar korv, bör man lägga myalten i bottnen av
grytan. Annars spricker korven. [H. R.]

M. 11408:70.

518. Frimånd, fettisid, askonod, skärtorsd, dygmelfred, skittalörd. [H.R.]

519. Ett barns lindor bör ej värmas, ty då får det värk.

Dess svepning bör vara av gammalt tyg, för att barnet, då det vänt till, ej skall elita för mycket. [H.R.]

520. Sankt Hansörter (*Aronica montana*) plockades nids. aften av en quumma i Reslöv. (m. Sk.). Medd. viste ej var till de användes. [H.R.]

521. Man bör spotta på vid spelvunnna pengar. Annars förlorar man dem strax. [M.R.]

522. När ngn. skurit sig, brukade han avskrapa lite av vätskejus och pulvert i sårat. [M.R.]

523. Pengar i barnets linda. [A. Str.]

524. Säg 1909: Nby (n. ö. Sk.) en likbådd. På den dödes bröst lägs en psalmbok o. en gammal ullsax. [H.R.] [Helge Kn.]

525. Pantlek. Sällskapet håller i en närsduk. En ås ledare och säger: "Jag fiskar, jag fiskar i min faders rike
höde från de fattige och de rike.

När jag säger släpp, så ska ni hålla,
och när jag säger håll, så ska ni släppa."

Sägen därpå släpp el. håll. Den som ej gör det motstratta, får ge pant. ("Jag fiskar, jag fiskar i mästarens damm. Efter karusser och allt va ju kan etc") [M.R.]

526. Pantlek. En utses till ledare. Han räcker upp handen och säger: "Balleri, bälleri, hästahorn" (bockahorn, kattahorn el. d.). Här ifrågavar djur horn, skall hela sällskapet räcka upp handen, i annat fall inte. Gör likväld ngn. det, får han ge pant. [M.R.]

527. Gack och sak opp din kusin, Ta'n; armen, släng en in
Här dansar jag med ligjan under foten. Var latt uppå skon. Tag moten. [M.R.]

M. 11408:71.

528. Den som kom in till ett myrfött barn, fick lösa sin hatt med en peng. Då ngn. skulle gå till ett ställe, där ett myrfött barn finns, sades till honom: "Ätta dig, så man ej tar huwan fra deg." [M.R.]

529. Hackspätt hukar på förstiet - oväder. [I. Esbjörns.]

530. Skatorna (många) skratta - olycka. [I. Esbj.]

531. Nasan "stunnar" (klisar) - det kommer fram. [I. Esbj.]

532. Hanen gal om natten - dödfall [I. Esbj.]

533. Då man går ut, där det är mörkt, bör man spotta tre ggr. [I. Esbj.]

534. Då man flyttar till ett nytt ställe, bör man kasta före sig tre tändtändstickor el. englar. [I. Esbj.]

535. Den som satte upp handel, brukade lägga en katt i kassalådan. Blev den liggande - tur. Sprang den bort - otur. [A.R.]

536. Om man ser en toordyvel ligga på ryggen, bör man vända den om. "Varför?" "Ja, det ska vara så bra." [I. Esbj.]

537. Den, som tar en mullvad i sin hand och håller den där, tills den dör, kan bota "onda bittel" och sadant tortri. [I. Esbj.]

538. Katten sover på hjärnan - storm. [I. Esbj.]

539. Ett barn bör först klappa en hund. [I. Esbj.]

540. Ej bör man dansa kring ett barn blottat till håll, ty då väver det inte. [I. Esbj.]

541. Ett barn bör ej gå upp en stege, ty då väver det inte. [I. Esbj.]

542. Inte bra att kliva över ett barn. [I. Esbj.]

543. Liket myukt - ngn i släkten dör. [I. Esbj.]

544. Ljus om natten hos liket. [I. Esbj.]

545. Sak och psalmbok bör läggas i kors på den döde. [I. Esbj.]

546. Den som hållit ett barn till dopet, bör läsa Fader vår, då den lägger det från sig. [I. Esbj.]

M. 11408:72.

547. Vätor o.d. går bort, om man då det ringar till begravning, håller på dem och säger: Som du ruttnar i mull Skall du ruttna i hull. [I. Estj.]

548. Sjukdomar votas, om man läter en död med handenstryka tre ggr. på det sjuka stället. [I. Estj.]

549. En mor kan bota sitt barns lyte, om hon gapar över det 40 morgnar på faststade morgn. [I. Estj.]

550. Finne på ögat försinner, om man stryker på den med en kattovans avigt utat tre ggr. och spottar. (Katten hålls under armen). [I. Estj.]

551. Sed att vid byggd kasta tre gnistor i karet. [I. Estj.]

552. För att ej ngn. skulle "göra spel", iakttojs av medd. mor följ: bruk vid bakningen. Då hon skulle börja baka, sa' hon: "I fers namn" över degen korsade hon. På varje brödkaka ritades ett kors. [I. Estj.]

553. Man bör ej köpa fläck i nedan, ty då kryper det in. [I. Estj.]

554. Kuddar och dynor börja stoppas i nedan, ty då går ej fjädern ut. [I. Estj.]

555. Man skall alltid åta pinne på grötens "d. v. s. åta ngt efter grötens". [I. Estj.]

556. Bränner i julgransen - bröllop [H. R.]

557. På lörd. blir det alltid så mycket solsken, att prästens krage blitorr. [I. Estj.]

558. Finns det bara "så mycket blatt på himlen som till ett par ejomensbyxor" blir det väckert vader. [A.R.]

559. Godmodern bör gå lätt och fort med barnet till dopet. I. Estj.

560. Medd. har sett ett troll. Det var svart och hade huvudet under armen. *Ettan Andersdotter*

561. Barnet skriker under dopet - det får god röd. [M.R.]

562. Mid. aften uppsamlas St Hansdagg på kyrkogården. Hjälper mot sjukdom. [I. Estj.]

563. "Sannansöter" (=St Hansöter, vilda blommor, plockade mid. aften under tyftnas) tas kas och användas sedan mot sjukdomar (den sjuka rökes med dem). Tappras de i golvet följd de sin kraft. [I. Estj.]

M. 11408:73.

564. Gloson är svart och rund och brukar komma rillande utefter vägarna. [I. Estj.]

565. Om en person, då ngn.rides av maran el. varulven, tar denne med hon den och säger: "Du är en mara (varulv)", blir den frälat. [I. Estj.]

566. Bakakastan brukar locka barn upp på rygg och sen springa med dem ut i trädalen. [I. Estj.]

567. Den som bär på sig "sannansöter", kan ej räka ut för spöken el. d. [I. Estj.]

568. Bly från kyrkfrösten hjälper mot vissa sjukdomar (slaganfall). [I. Estj.]

569. Om ngn. har svårt för att få äld. i kakelugnen, så är det dåligt med kärleken [AR]

570. Likvattnet bör kastas efter liket. [I. Estj.]

571. Bruktigt att sätta tre nälar i varje ytterdörr, för att intet ondt skall kunna komma in. [I. Estj.]

572. I medd. hem breddes julafoten en halmkärve på golvet, "julabåss". Julnatten lig man i det. Alltid sattes ett par stråv i förtunadörren (antagl. i kors) och ett par lades i sängen. [I. Estj.]

573. Där kommer en ryttare rianes, sade bonden.

By han in, by han in, svarade bondens hustru.

3) Var ska den ryttaren sitta där, sade bonden.

På en stol, vid mitt bord, svarade bondens h.

3) Var ska ja själver sitta där, s. b.

På en pall, vid min dörr, sv. b. h.

3) Va ska den ryttaren åta där, s. b.

Hägganad på silverfad, sv. b. h.

3) Va ska ja själver åta där, s. b.

Surer sill i mullat brö, sv. b. h.

3) Va ska den ryttaren dricka där, s. b.

Dubbelt öl ur silverstop, sv. b. h.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

7) Kar ska ja själv dricka då, s. b.

Karavan (=diskratten) med lust i blomm, sv. b. h.

8) Kar ska den ryttaren ligga då, s. b.

I min sång, på min arm, sv. b. h.

9) Kar ska ja själv ligga då, s. b.

I min lo, hos min so, sv. b. h.

10) Hiaj, aj; svinalusen bider mej, s. b.

Vänd deg om å bid igen, sv. b. h.

(Varje vers spanges två ggr. på olika msl.)

[Hjöblom]

574. En i mitten av 1800-talet i Onsjöhd i Sk. levande bondes atsklingsvisor.

Den sjuttonde: "Den sjutonde, den sjutonde, då friaren han kom

Han friade till den flickan, som bor i Rosenlund

Giver du mig äran, så skall du finna tro

Förn jag dig övergiver, förr kallnar mit blö.

"Du gorre, du gorre, vad tankte du på,

Som friar till den flickan som du aldrig kan få.

Om jag skall trampa fotterna så tunna som et bla,

skall jag likväl ha flickan, den flickan, jag vill ha.

"Du yngling, du yngling, du räckte mig din hand

Du lorte, vi skulle kryta ett äkta kärleksbands

För skall blågen smälta s havet bliva sann

Förän jag dig övergiver el. tager sagn. ann.

"Nu slutat jog min versa, jag mer ej sjunga vill

Men likväl så lägger jag dessas rader till

Att höra unga gorrai, som i världen vandra skall

I aktien er förläckorna, de likna bollgåss svall. [M.R.]

575. Om man där man längfredag går i kyrkan, lägger en pyrväppling i strumpan, kan man se vilka som är trollsparkor. De ha mjölkbyttor på huvudet. [B. Nordeblad]

576. Då prästen ger nattvarden åt en sjuk, kan man på hästen se, om han där. [B. Nordeblad]

577. Ett litet barn, som var sikt i annan, botades därigenom, att modern stäl en varm brödkaka och lade den i vagnen. Medd. trodde, att den sedan grändes ner. [Abrahamsson]

578. Tordönhöse = knöt.

579. Stor spindel kommer moten - dödsfall. Ingen betyd. om den går från en [T.H. Söderbl.]

580. "Åkors, den glytten han blir en storman mittiden, förja såg en stor bus på hans panna". ?

581. Ser en levande kvinna en riva, som ligger med pinnarna uppåt, får hon missfall. [B. Nordeblad]

582. Katt hoppas upp i vagnen - lycka. Hona d= - olycka. [B.N.]

583. När man får agt: ögnat, bör man boga sig o. gnida högra knäskiljen. [B.N.]

584. Mot ormbett. "Klyr en hona å ligg ena halvan på saret!"

"Gräv ner benet!" "Döda ormen, så att den ej får vatten, förrän solen gått ner. [B.N.]

585. Peng i den dödes mun. [B.N.]

586. Aspbast hjälper mot lappskott [B.N.]

587. En levande kvinna bör ej tas till godmor, ty då dör det barn, som skall dörpas. [B.N.]

588. Om man "utsätts för jorddrunster", blir man bra gm. att bärma en "midsommarskoft" (glömmen samlade mids. afton) eller gm. att föra tre tändstickor tre ggr. åt varit håll runt huvudet och sedan i kors framför munnen. [B.N.]

589. Har en bond kaniner, får han otur med sina kreatur. [B.N.]

590. Varnlvar ha sammanräkta ögonbryn. [B.N.]

591. Lakan = blaien.

592. Naikrotor = den ondes händer (?) [B.N.]

593. Den som badar midsommardagen, dör inom årets lopp. [B.N.]

M. 11408:76.

594. Får man smör, som man mistänker ha tillkommit gm. en mjölkhare, förr man skära i det med en silverkniv. Det ser då ut som levrat blod. [B.N.]

595. Mellan Härleholm och Gylbäcken finns en kulle på vilken varje förbi passerande skall kasta en pinne. En mördare (?) tros vara begraven där. [Henning Olson]

596. Kråkan sitter på kyrkstak och spänner för sina små döttrar
Var ska vi i vinter gå? Vi prysa om våra små fötter.
Förr vi ska resa till Danmark
och köpa skor för en halver mark
Skor så trinda som pepparkorn
Katten blåser i silverhorn. [H.R.]

597. Härkar man, är där ngn. som tankar på en. [H.R.]

598. Honan säger: "Min man, min man är korporal." [A.E.L.]

599. "Åkerhöna, flyg, flyg, i morgon blir det väckt vadet."

600. Somliga mänskor bli ifter döden mulvadstyrsor. [Bosse-Kalle på lördag]

601. Då man ses den första storken på året, får man önska sig ngt. [H.R.]

602. Vid Årendala gårds (sk. Hardeberga) går en skepnad som liknar en mänska, rökring. Då man möter den är det som man prisa en spamm kallt vatten över sig. Man bor alltid gå till vänster om den. Annars spottas man blod. [A.Willner]

603. På en gård vid Kungsmarken har en gg. en dansk arrestator hängt sig. Vissa kvällar kommer han körande, åtföljd av svarta hummar med röda ögon, och går upps på vinden. (Självmordet bevrks där) Man kan ingenting höra, bara se. [A.Willner]

604. Uttryter eldsväda, är det av vikt att rädda vandhunden. Blir den innebränd, bränner gärden snart igen. [A.Willner]

M. 11408:77.

605. Medt. hade en gg. vid en begravning i Hardeberga sett den dödes anköriga kista ner var och en jordklimp i graven. [A.Willner]

606. I Sachsen. Tygl. anses det som en olycka om solen Kyndelsmåssodagen skiner på färden. [A.Willner]

607. I en handelsbod i Hardeberga kom en gg en kvinna som ville köpa samma sorts vin som användes vid nattvarden, förr att ge sin sjuka man. [A.Willner]

608. Medel mot gula sjukan. Tag det gulaste silke, du kan komma över, knäcka det i små bitar och åt dem inlagda i en pannkaka. [Per Larsson]

609. Min son Ola han var 20 år innan han sa nod, men då sa han: Far, ja hör orätt, som ska köra min skräckkorna må triskona men ej sa ja. Tala dej min påg, du ska få tråbonna; så fick han tråbonna med dobbel pomp och kapprock te begsömmar men då ble din säl Ola karlah ble så härlig bie in mellan önen som Palsson må di store städarna. [M.R.]

610. Ringes väda kommer mången man te å gråda. [M.R.]

611. Den som ska danta skinnkompass Han ska vara mycket trofast. [M.R.]

612. De e som å komma å dynan i baset = komma på dekis. [M.R.]

613. Mycket rönnbär — sträng vinter

614. De värsta åskväderen är nedan kastanjerna blomma. [A.E.L.]

615. Glosor håller sig alltid på en viss (medd. visste ej om det var högra el. vänstra) sida om vägen. Sk. Hammenhög.

616. Brukligt att sopra barn, som är kinkiga, tre ggr. över dörrtröskeln. Sk. Hammenhög.

617. En av prosten H:s dottrar (Nby) insjuknade i en underlig sjukdom och dog. Hon kort insjuknade en annan dotter; samma sjukdom. En natt visade sig den döde förfesten så sade att systemet kunde botas, om hon drack av spadel från kokade persiljerötter (?) Det fick hon och tillficknade.

M. 11408:78.

618. På Berchshill (n.v. Sk) m. H. gärdar brukar man ha en bok i kreatursstallet för att korna ej skola "kasta" (= föda i förtid)

[O. Sjöström]

619. Bruk att lägga en flintyxa under dörtröckeln. [O. Sjöström]

620. Vanligt att på sår lägga pulver, som skrapats från vattaljus [O. Sjöström]

621. Puggor är onda andar, nedkastade från himlen (Lomma?) [O. Sjöström]

622. En person, som hade rosen i benet räffgjorde en klok. Hbg. denne ordirerade att benet skulle om natten bestyrkas med urin jänta en del annat, om natten med talk.

[O. Sjöström]

623. Förr i tiden bodde jordfolk i Kitterhall (Hallandsås). De ha sin ging rakt gm. förtugan i en bondgård i Lärkeröd (?). En gg. prövades bollsp hos dem. Stassen gick från Snippetne till Kitterhall gm. förtugan. Just som den var där, gick bondhustrum därigenom med ett drickakrus. Bruden kastade rgt i det. Spelmannen slog på kruset, så att det gick iönder. Följande dag träffade spelmannen bondhustrum och sa: "Ja tror du släppte dricken kruset i giv. Det var din lycka. Annars hade du dött." "Var du där?" frågade hustrum. "Ja visst", sa spelmannen och berättade så allt för henne. [Smeden Gustaf Svensson]

624. Vid Snippetne (kallas en stuga med eldstad) på Hallandsås hittullen bott. En batsman, som begått ett brott och efterspanades, har legat dold där en längre tid. Hustrum var mat till honom, men vägrade sig aldrig dit om vintern, då där var snö på marken. Gubben sysselsatte sig med att göra skeden. [Smeden G. Svensson]

625. I Kitterhall (Kittrahall) blev en gg. en påg intagen. Han bad att få gå hem och lägga sin katekes, som han hade med sig. Det fick han, om han ville ta sin systers med sig. När han kom hem, behölls föräldrarna honom. En dag kom denna vit ryttare och frågade efter honom. Föräldrarna ville ej släppa honom. Men han blev lite konstig i all sin da.

[Gustaf Svensson]

M. 11408:79.

626. En gg. kom en tjänst i en pärskällare på en gård; Lärkeröd och stal en mängd pärer. Men när han skulle gå, kunde han inte komma därifrån. På morgonen funnos husets tjänare Tjäven och underrättade husbonden därom. "Ah ja, det är inte så bratt. Han kan få sta där en stund till", sa han och klättrade på sig långsamt och släppte sen ut tjäven.

[G. Svensson]

627. På ett ställe blev en ko plötsligt sint. Ngn granne myötkade den med en mjölkhare. Då tog ägaren en stulen, men sedan återfådd yxan och myölkade kon gm. skaffhalet. Sen kunde haren ej mer myölkta kon.

[G. Svensson]

628. Per Skräddare i Lärkeröd hade en melkkahare. En karl sköt den med ärvt silver. Haren bestod bara av ett par värsticker och en hässvink. Per Skräddare blev arig. "Jaså", sa karlen, "du förtrod mej på att ja skod din melkagns". [G. Svensson]

629. En gg. kom en grumma och strök med handen över en del kor, som nysse hade kalvist. Bara en halv dag däröfter kunde ägaren ej få en dropp mjölk av dem. Han körde då till Ringstettskan (klok grumma) och ville ha henne till att resa och se på korna. "Nej", sa hon, "det gör jag inte, för jag går på fallande fot." Men karlen nödgade henne att följa med. När hon kom fram, sa hon, att allt i stugan skulle undan. Sen satte hon sig inanom dörren. Då kom i flygandes fart en grumma och ropade. "Säg mej en kanna mjölk." "Nej", sa Ringstettskan. "Nykalvade kor och ingen mjölk?" sa grumman. Och så skar de ihop. Grumman sa: "När du blir förlöster, ska du komma till mej" och så forsvann hon. - Korna blevas bra. Ringstettskan födde ett barn tre veckor efter. Hon hade dessförinnan flera ggr vänt på väg till grumman. Det var hårstut härd

[G. Svensson]

630. En gg. mötte en påg, då han körde mot hemmet, Kullenberg (klok gubbe). Just som han körde föli, böjade hästen att bli trött och blev så trött, att då pågen kom till fämluhult, måste han ta in där. När han satt där, kom Ringstett. "Jaså", sa han, "det var bra, att här

är en kullabo, så kan ja få äka. Pägen sa, att det kunde inte gå föri sig, ty hästen var trött körd. "Se å intefarligt", sa Ringstett och satte sig upp. Orh hästen hade nu inte ett enda svett här. Snart mötte de Kullenberg. Då sa Ringstett till honom: "Ja, pågar ska du inte bry dig om utan om dina likar". Orh nu var det Kullenbergs häst, som blev trött. Han kom inte hem förrän kl. 9. Ringstett var hemma redan kl. 5. Gustav Svensson

634. En dräng plagiades mycket av en mara. För att befria sig från den, tappade han till alla springor i sin kammar utom en. När kvinnan kom, ställde han sig och vakade vid den. När han sett maran komma in gm. den, tappade han till även den. Om morgonen satt där en naken kvinna i kammarne, det var hans fastmo. Sen gifte de sig och levde länge sams. Men en gg. blev de orädder. Då sa drängen: "Sånn karl va du inte, då du kröp gm. det hålet." Orh så tog han tappen ur hålet. Då förvann hon och han såg henne aldrig mer. Gustav Svensson

635. En gg. när en bläkullakäring begrändes, kom där en svart orm och köper i graven och lade sig över kistan. Gustav Svensson

636. En kringvandrande handlande (Sven bonne) mötte var gg han kom från stan i skogen tre så granna törser. "De ba, att ja skulle sätta mej hos dem, men ja vägade min själ inte". Detta hade han berättat för meddelare. "Han va så gla för sina törser så". En kväll kom han fram o. slängde särken: "Ja ska ja efter mina pina manseller", sa han. Karlen blev till sist rent vild. Gustav Svensson

637. Skogsnuvan brukade förofta riva sig vid Hishult (Halland) och vältti körande. G. Svensson

638. En pigg mötte en gg. en heltaikare, som drogs av ett par svarta hästar. Han bad att få äka. Ingen svarade, men vagnen stannade. Gossen steg upp. När vagnen kom till kyrkogården i Allerum steg (förest?) han av. Gustav Svensson

639. En gg. kom en pigg ut i stallet och pikse, att kon hade kalvad.

Hon lade kalven på floret och kände på den. Men då ropade den: "Nu hä, pigan kämper på mina ^{nissar} nissar", och förvann. Det var bäckmannen. Gustav Svensson

632. På ett ställe vid Lärkeröds brukar en gluggso gå rakt över vägen.

Möter man en gluggso, bör man lägga benen i kors, så kan den inte göra något. Barn, som mordats av sin mor, bli förvandlade till gluggso. G. Svensson

633. Elaka kvinnor brukar, då de är havande, kryppa gm. en fotakamm d. en trädelyka för att få lått barnsbörd. De skola göra det, innan solen gårts upp. Föda de sedan gossar, bli dessen ^{obs!} marulvar. Föda de flickor, bli demaror. G. Svensson

639. Några personer vorsatte och reste. Plötsligt böjade vagnen att gå trögt. Hästen svevtades och stannade slutligen. Den ene av de resande förestod, att där var ngt. tråssale (trolltyg) med i spelet. Han hoppade av och böjade svärja och skrika. De nedresande undrade vad som stod på, då han annars ej brukade svärja. Så gick han bort och såg gm. huvudstolen och fick då se en gast på långvagnen och hjulet på bakkärran. Då ropade han: "Där ligger en gastafan på långvagnen". Då förvann den. Karlen hoppade upp på vagnen. Sen gick dit bra. Orh vagnen fick sin trall igen. G. Svensson

640. En bonde var uts och köpte en natt. Med ens böjade det att gå trögt. Hästen svevtades. När han kom till Per Guares kom han in där. När han sattit där en stund, kom Gräs (en gast) in och dörren och frågade, om han inte skulle köra snart. "Nej", sa bonden. Han vägade inte köra därifrån förrän morgonen. G. Svensson

641. Knutss-Lars (Knutts-Lars) på Nyhamn gick hemt vid midnatt. När han kom på en bro mellan Kräpperup och Mölle böjade han bli trött. Då sa han: "Nej da, det ska jag säga dej' da, att jag inte kan

bära deg. Här har du min kapp, och så sätt den i marken, så ska jag komma och hämta deg i morgon". Följande dag körde han dit. Då fann han en strandvarkare död under köppen. Sen lät han begrava honom. Det är efter honom som han har sin rikedom. Det var på den tiden då havet ännu ej var kistorat. [G. Svensson]

642. En karl rövade en gäst och kastade sedan ut honom i havet. Karlen blev krympling för hela livet. Ringstett lovade bota honom för fem riksdaler. Det tyckte han var för mycket. Han ville blott ge tolv skilling. Brosten i Brunnby hjälpte honom, så att han slapp att bära gästen. Den var tung som tio tunnor råg. [G. Svensson]

643. Puggor sunga blod av kor. [G. Svensson]

644. Om man före valborgdagen gräver ner i stalliet en flaska, på vilken man stoppat en orm, en näve jord och en näve salt, så får man tun med kreaturen. [G. Svensson]

645. Medd. hade ett gevär, som nog gick rätt men aldrig dödade. Dagen innan Valborgdagen fann han en orm. Han lade ett strumpband runt den. Andarna på bandet sammanknöts ej. Ormen kunde ej komma där över. Sen gick han efter sin böss och törgade ormen in i pipan. Och så sköt han av. Sen var där inte något fel på bössan. [G. Svensson]

646. Under Tässjö kyrka ligger en hane begraven. [G. Svensson]

647. Bruktigt att fälla in ett levande djur i kolen eller gallionen på båtarna. [G. Svensson]

648. Tre dagar före och tre dagar efter 1. maj jämte den dagen härska horsavinorna (= kallt). Likaså 3 dagar före och 3 dagar efter gamla Valborgdagen (13 maj). Sen ta naddarna ut. Tafta säga denkarn
*/ Sverige är där bara nadda och horsavinor. [G. Svensson]

649. Bruktigt för att binda en flädermusring vid liarna under höstningen för att ingen skall kunna "gräsla" dem. Man brukade även lägga en sådan i öken. [G. Svensson]

650. En gg. då man skulle hästa, kom en gubbe och bad att få låna hus. Man lovade honom, att han skulle få åta så mycket han ville, om han ville hjälpa till med att hästa. Han fick låna en lie av Potta Långhaga. Då han ej bryste sig om att stryka lie, frågade man, om han inte skulle göra det. "Nej", sa han, "det är inte så noga med det. Den biter nog." När han kom ut, strök han lie tre ggr, sattes en strykspänne i marken och hängde sin mössa därpå. Sin skimpåls behöll han på. Så skulle drängarna sättas i nummerfoljd. De ville sätta grubben sist. Men han ställde sig som nummer 6. Snart högg han förbi alla utom förstdrängen. Denne blev ångslig för att han skulle hugga ut honom och sade: "Det huggar väl inte ut mej?" "Nej", sa grubben, "det gör jag inte." Drängarna hade först gjort narr av honom. Nu bjödo de honom pengar för hans hjälp och bado honom hjälpa dem även följande dagen. Pengar ville grubben ej ta emot. Han hade, sa han, såsom de överskommit, fått åta så mycket han ville. Och han ville inte heller stanna där längre. [Gustaf Svensson]

651. En dräng skulle hugga i skees(kapp) med den onde. Han fick en lie av en trollkäring (Potta Långhaga). Hon förbjöd honom att se på eggen. När han huggit länge, kom han till en ekstolpe. Han undrade om han skulle kunna hugga ned den orkra och högg till. Den gick av. Men då såg han på lieggen. Han undrade om den ej fått en skära. Då var den blott en tråpinne. [G. Svensson]

652. Fan och Potta Långhaga ingingo en gång ett vad. Han skulle få

näjon obetydlighet, om hon kunde ställa till osäma mellan en grubbe och grumma, som levde samman i den största endräkt. När hon träffade grumman, frågade hon henne, om hon levde bra tillsammans med sin man. ja, det gjorde hon. "Ja, men du skulle leva bättre om du om natten med en rakkniv skär av de tre hår, han har under hakan." Sen sade hon till grubben, att hans grumma ännade skära halsen av honom. Om natten holt han sig vaken. Snart såg han grumman stiga upp och ta rakkniven och sätta den mot hans hals. Då ropade han: "Fare du kona, vill du skära halsen av mig?" Så var det slut med sängen. [G. Svensson]

653. Haren torbjörge kryp fram till blidet torrväder; baktid fullt vader. [G. Svensson]

654. En gg. kom syrsan till myran och bad om en lit biöd. "Nej", sa myran, "arbeta du läder och gå inte omkring och spela förfolk." Syrsan fick gå utan att ha fått låna ngt. [G. Svensson]

655. Om vintern säger haren: "Vänta till sommaren, så ska jag bygga hus." Om sommaren säger han: "Nu har jag hus under var buske." [G. Sv.]

* 656. Varför ugglan inte kan se? jo det gick så till. Faglarna ville ha en konung. Den som kunde flyga högst, skulle bli det. Så var där en liten fågel, som satte sig på örnen. När örnen flugit så högt han kunde, flög den lilla fågeln upp över alnar högre. Dinen ville då döda den. Men då flög den in i ett litet hål i ett träd. Ugglan sattes där att vakta den. Men den domrade. Den straffades därmed, att den skulle se endast om natten. [G. Svensson]

657. Symmeldagarna skulle förr alltid vara stilla. Stäl sattes i dörrarna. Kors kallades på dem. Si fick man ej maga elles spenna. Somliga mänskor vägade da ej sälja ngt. [G. Svensson]

* Här är en felnumrering i originalet, varvid 656-665 uteblivit

668. För hade man från dagen före julaförsta över hela helgen på bordet en julhög d.v.s. en mängd brödkakor lagda åvän på varandra, avtagande i storlek. På översta kakan lades en ost, tre äpplen och den allra minsta kakorna. denna gönades och gavs utarna, då de skulle kora var. [G. Svensson]

669. En flicka i Lomma kastade en gg. en pugga levande i ilden. Den skrek. Da vände flickan på huvudet och kunde sedan aldrig vrida det rätt igen. [O. Gjöström]

670. Pål Rasmus var en leerkarl. Till sist blev han ihjälslagen av sina tyväre. Spökade. En gg. kom en ridandes föri det ställe, han hyst, och ropade: "Pål Rasmus, ä du hemma?" P. Rasmus följde honom ända hem. Han stängde porten. Sen för han bort till spjället för att stänga det. Då var Pål Rasmus redan där. S. Hall. Tömmared.

671. Pål Rasmus blev begraven i ett kärn. Flyttades föri vart är ett kanistri mot kyrkogården. Hall. Tömmared.

672. En karl lovade lyktemannen en peng, om han ville följa honom. När han var ett stycke från hemmet, sa han: "Här har du en peng, så kan han slippa följa". Med ens blev det mörkt. Dik karlen var på det ställe där han mött lyktemannen. Hall. Tömmared.

673. I Brunnby och en del andra ställen på Kubben var det förr godt om stråtrövare, som kallades vikingar. Setsades, att där gick tretton vikingar på en maniska. [G. Svensson]

674. För brukligt att ha en bagge i stallet. Den kallades stallgrusen. [M.R.]

675. Flärpa = viselpipa. [Henning Össen]

676. Skjuta syrkar (mullvadar) upp sina högar nära huset, blir det dödfall. [Elna Andersdotter]

677. Hyda = bota [Elna Andersdotter]

678. En gg. stal en flicka en klocka från sitt fastman, medan de dansade. Han gick till en klok för att få reda på, vem som stulit den. Följande morgon, när han öppnade porten, stod flickan där utanför med klockan i handen. Hade hen velat, hade han kunnat göra så att flickan fått sitt lyte. [Elna Andersdotter]

679. En karl gick till en klok, för han hade en sinn flygnes tannavärk. Den klok
vara grinade åt honom o.s.a: "Ja, det går nog bort." Sen hade han aldrig ngn tandvärk. [Elna Anders]

680. Det var en präst i Fjälkestad som hade vävare på kyrkogården. En natt kom
en tyv och stäl dem. Men han kunde inte komma över kyrkogårdsmuren. På mör-
gonen stod han där som en narr för allt folket. Kyrkoherden underrättades. Men han
bara sa: "Ja, låt honom stå, tills jag kommer upp. Han kan inte komma därifrån." Kyr-
koherden hade teckat därrninga böcker, så han visste om det. [Elna Anders.]

681. En gg. hade en pojke tagit några kanonkulor i Kristianstad. Kort där-
efter dog han. Han kom hem varenda kväll och rullade med kulorna. Till sist
bar hans far dem till stan. Och sen visade sig pojken aldrig mer. [Elna Anders.]

682. Somma säja att det är bra, somma att det är farligt, när lockavävar (grindar) spinnu [då]

683. Då ett barn förlorar ngn. av sina mjölkänder, bör det kasta den i bän-
ugnen eller i en brunn och säga: Myss, myss, mynta

Giv mej en bentand i st. f. en guld tand. [Elna Anders.]

684. Ett bra botemedel mot förkyllning är att titta tre ggr i skorstenen och spotta. [Elna A.]

685. Gräsulvar är vita och röda och ha ett hundahuvud; i ena och ett katta-
huvud i andra änden. Stora som ett finger. De är bara etter. [Elna Anders.]

686. Ibland har där varit liason en katt, som följt folk vid kyrkogården.
Har ngn. rökt vid den, har han blivit ejrik. [Elna Anders.]

687. Medd² far sagt en gg. en död smed, som i lifstiden varit mycket elak. Han var liksom svartprick. [Elna Anders.]

688. En del fossil innehållande stenar i knölen trakten kallas av befolkningen jättekistor.

689. Kattor glas — ovänskap. [E. Sylvan]

690. När ngn. föri tiden av våda omkommit, reste man ett kors med inskrift, som
angav detta. Alla vägfarande skulle kasta en sten på korset. I Ask (m. Sk.) fanns
ett sådant kors och där brevid en stor stenkrog. [M.R.]

691. Hökar, ugglor och andra rovfuglar upphängdes för åvänto slottsdörren. [M.R.]

692. Snigel, snigel snärta räck ut dina långa horn,
så ska du få en skeppa korn i gönna till julafton. Sk. Roslöv.

693. De va så udsett (=det var så förtbest.) [M.R.]

694. Då S. Per vandrade på jorden, träffade han en dag på en kringstrykare
som kallades bröder Lustig. S. Per ville göra honom till en bättre mänska och tog honom
till sin foljelagsue. Så vandrade de många år samman. Då emellertid bröder Lustig
inte bättrade sig, ville S. Per skiljs från honom. Innan de skildes, ville han ge
honom en gåva, och gav honom en säck, som hade den egenskapen, att allt
vat man önskade, kom i den. Så skildes de åt. Efter ngn tid mötte bröder
Lustig Hin och önskade honom i säcken. Så lade han säcken på ryggen och
gick till en smedsj, allt under det Hin förede ett hirskilt avræn. I smedjan lä-
nade han en slägga. Sen lade han säcken på städet och böjade drunka på värre.
Då han hållit på länge och väl och trodde, att Hin var död, öppnade han säcken.
Hin var emellertid, om än mycket närbultas, ännu vid liv och förtur säcken och
ut om smedjan med väldig fart, så att det gnistrade. "Jag tror Hin själv
var i säcken", sa smeden. "Ja det var han också", svarade bröder Lustig.

Emellertid böjade bröder Lustig bli gammal och längtade efter att få dö.
En dag kom han till en plats, där vägen delade sig. Den ene vägen ledde till himmelriket,
den andra till helvetet. Br. L. friskte först på den sistnämnda. Snart kom han till ett
slott med en järnport. Han knackade på och frågade om Hin bodde där. Hin kom ej ut
och öppnade, men när han fick se br. L., slog han porten i läs och sa att br. L. aldrig
fick komma in där. Då vandrade br. L. tillbaka och in på den andra vägen. Han var
lite rädd för att S. Per ej skulle släppa in honom. S. Per hade nämlijen sagt att

M. 114088:88:

han måste uppföra sig väl om han ville bli salig. Så kom han till himmelskickets port och knackade på. Innanför stod S. Per och frågade, vem det var. "Jö, det är bror Lustig." Hör det du, S. Per, kan jag väl få komma in, för jag är gammal och trött av livet, så att nu kan jag ej vandra här på jorden längre." "Nej", sa S. Per, "du har begått så många svåra synder att du inte kan få komma in här." Då blev br. L. lessen men sade till S. Per, att man kunde han få sin sakk igen, för nu hade han intet gagn av den längre. S. Per tog emot den och stängde porten. Men då sade bror Lustig: "Nu önskar jag mig själv i sarken", och så kom han dit. Och där fick han också bli. Medd. av M.R. (berättad för hon av en dräng i Reslöv (m. sk.) på 1850 el 1860-talet)

695. På höstarna visar sig ofta en lång smal skeppa på hinlen. Den kallas norgaöddan och bådar regn. Smed Ekelund qm M.R.

696. Blod åt hundvalpar, för att de skola bli modiga. M.R.

697. När dryckeskannan gick omkring i ett lag, bunkade var och en när han druckit, slä upp locket. M.R.

698. Om ett djur förlät sig så att buken svälde upp, sades att det blivit vessleblåst. M.R.

699. Till meddelé far kom en gg. en i närheten boende bonde och ville köpa vita rärror, som fanns där på gården. De bringade, sade bonden, lycka till det ställe där de varo. Olof Nilsson

700. En jägare från Skäfta i Sm. (vid Traryds jögest) berättade för medd. följ. En gg. då han var ute och jägade, fick han syn på en tjäder, som satt i ett träd. Han sköt, men tjädern bara ruskade på vingarna. Sköt då en gg till men med samma resultat. Då laste han

M. 114088:88:9:

nyg formel och sköt så följdigt att den föll den. Den var gris. Olof Nilsson

Abramsson, Oscar, Landskrona. Grosshandlare.

Hörts hist. nr 577 av sin mor.

Andersdotter, Elsa. Dotter av Anders Hansson (se nedan)

Förn

Bolitas ofta av ortens befolkning fört att bota sjukdomar. Hörts de flesta "pachatorna" av sin mor. Mycket skrökfull.

Bengtsson S:imon) docent. Lund. Fr. Vrm.

Bursell Pastor. Föra (Öland)

Ekelund Smed. Reslöv (Skåne) Född 1820-talet (?)

Esbjörnsson, Anna) Fr. Köping (Sk.)

Grind-Brita Gammal. Bon i närheten av Råbelövs slott (Sk.)

Hallberg mor. Hö (Sk.) Ngt vidskaplig. Har möjl.

täst en del av sina historier i tiden ett. skillingtr.

Hallqvist

fö. kand.

M. 11408:90.

Hammarlund fil kand

Hansson Tilda född:

Hansson Anders född i Åsum (Sk)
skrarkfull

Hermodsson

Hultman Fröken fr. Småland. Kalmar

Jönsson Frn. Nosaby (Sk)

Kämmer

Karstorp A f.d. janjunkare

Lassesson Per Gammal. Höi (Sk)

Lilja, Gustava Meddel. fr. mell. Sk. (Röstiinge
Reslöv, Höi)

Lindström A.E. Meddel. antagn. fr. mell Sk.
(Röstiinge o Reslöv)

Nilsson Erik Försäkringsinspektör i Nosaby (Sk)

M. 11408:91.

Nilsson Olof Lantbrukare. Reslöv (Sk.)

Nordblad) Birger Fil kand.

Fr. Persson (Sk.) Historierna därifrån.

Ohlsson Nils Godrägare. Hammarhus (Nosaby förs.) ; Sk.

Olsson Henning Fil stud.

Olsson Perilla, Frn. Fr. Nosaby (Sk)

Persson Martin Lantbrukare Nosaby (Sk)

Pettersson, Lovisa Gammal Reslöv (Sk)

Rasmussen Hans Fil. stud.

Nöt historierna av en lantbrukare i Söpo

Rasmussen Ester Fröken Mell. Sk. (Röstiinge, Reslöv, Höi)

Rasmussen Oliva) Frn. ♂

Rosen) M. Kyrkoherre i Nosaby (Sk)

Född i Reslöv (m. Sk)

M. 11408:92.

R(fosén) H. Frn. Röslinge, Reslöv

R(fosén) A. Fröken

Rosengqvist. Trädgårdsmästare i Norsby.

Vistats även i Danmark

Köring, Sten

Selmer Fritz Notärtsnotarie, Helsingby

Sjöblom. Antikv. handl. Hört visa av en far
som bodde i Malmö.

Sjöström, Olof. Folkshollärare, Lärkeöd (n.v. Sk)

Strandmark, P. Tegnare i Hly FrN i Småland

Strandmark Anna Frn. Föd i Småland

Svensson Gustaf. Sned. Lärkeöd (n.v. Sk).

Vistats i sv. h. o. s. Hall. Ngt skickfull. Har
anlagt högt hist. av sina präldar. Föd 1848

M. 11408:93.

Sylvan E. Grosshandlare Engelholm

Sylvan E Frn Föd i Reslöv. (n.v. Sk.)

Tingström Anna. Norsby (Sk)

Willner A. Föd slsd. Handberga (Sk)

Medd. fr. Ö-Broby och Ekrestad (Sk) gamla gummor.
Vidkapepliga.

Medd. fr. Hästa (n.ö. Sk) gammal grubbe.

Medd fr. Hammenhög en folkhögskolelös

Medd fr. Strandtorp (Öland) en 70-års ganska ridskeplig
gumma.

Medd. fr. Förå (Öland) en gammal grubbe.

Medd. fr. Tommarede (Hall.) en medelålders man.

Möjl. agn. av berätt. fr. tiden.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M. 11408:94.

1. Tappa en sax — det kommer från. [H.R.]
2. Kångkled = långsam [H.R.]
3. Spjällsamt väder = förstör. vader [M.R.]
4. I kostall bör man ha en bok, i häststall en bagge. [Nils Ohlsson]
5. 6 mån. efter rimfrost, rägnar det. [Nils Ohlsson]
6. Om Margareta p....r i nötterna (rägn d. 20 juli), bli det inga kärnor i den. [M.R.]
7. Brottopp höllas för alltid vid fullmåne. [H.R.]
8. "Ämmablast." En grubbe omtalade förmöd., att han måst kora till lasaretet med sin son, som blivit ant. ormbitten ell. ämmablast. En ämma är en dm. lång. När den kryper, går ryggen i böljor. [Olof Höström]
Ämma = larv av ligusterflöjd.
9. / Ut i en nöcker kammar! /
Då satt en kärning och spann
/ Hon spann en tråd & aldrig längd. / [M.R.]
10. Det är inga tider att rata männer. Landskrona [Fin Nilsson, Hör]
11. De å ingen mad å spilla, så Tönningen, då han slickade rätten
som fallit i sirapstunnan. Landskrona [Fin Nilsson, Hör]
12. Med med farfar hade en gg en hōst sett en häst, som han satte
sig upp på. Det bar av i vild fart och karlen ropade: "Nej,
kors i jeans namn vad dit går fort!" ell. s. och genast stod han
på marken. Han hade riadt på bärkahästen. [H. Rasmussen, Espsö]
13. En gg fick en karl se bärkahästen. Han försökte taga fatt den,
men den försvarade ett tråsk. [H. Rasmussen, Espsö]
14. Bärkahästen kan bli så lång som häst. [H. Rasmussen, Espsö]

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M. 11408:95.

15. Om stubben har hatt Andersmässanatt, bli det vinter i 18
veckor. [AR]
Medf. fr. en Ög. prisken gm N. Rasmussen.
16. "Tiden å inni", sa hon, som satte potatisen i snön. [Medf. en Ög. prisken]
17. Östanvär å kinnstråta böja ned storm och sluta med vata. [Ög prisken]
18. När det fysar vårfunkatt, ska det bli vinter i 40 nätter. [Ög]
19. När alabladan bli så stor som musörön, bli köninfolka så galna och mor
min lyfter så högt, så katta kan gå unner'na må rumpa rakt upp. [Kemner]
20. Om, då man var ute och körde, vagnen började gå trögt, så
var fan baksida och drog. Då skulle man ta huvudstolen av högra hästen
och titta genom den och säga: "Jaså, där är du fan." Sen skulle man ligga
bakhjulet upp på vagnen och så pick fan springa och hålla i. Söderlått. [Kemner]
21. Under sommaren fr.o.m. den tredje torsd. i Tor tände de gamla ej sina lampor. [H.R.]
22. På ett ställe i Odensjunga (Sk.) var det allt i ladan om nätterna, och
ägaren sökte en klok i Sm. därfr. Denne sade, att, om han grävde på ett
av honom noga angivet ställe, skulle han under en sten finna ett ben. Detta
skulle han lägga på kyrkogården och så skulle spökeriet försvinna. [Broddeson]
23. Aspbast, insamlat en viss dag (längpedy?) hjälper mot uppskott. [B. Nadelss]
24. I Österrike red att pryda rummen med mistel under julen. [AR]
25. Till en som snycker ihop: Du där sanninga snycker, så du blir ingenting till skafft. [AR]
26. Sparvorna kvittra - det blir regn. [Sandstedt]
27. S.O. om Hammarhus i Nosaby församling (Sk.) står en bautasten på en
liten kulle. På denna plats bodde förrum Villands sme.
28. Med ekorehorn kan man ta bort revormar. [Sandstedt]
29. Tärpilen har hängande blad därfr. att kristus gisslades med gressar av den. Vg. [Bergendal]

M. 11408:96.

30. Tappa en gaffel - kalvpånnande, den kavis - fruktintressfrämman. [H.R.]
31. Mossa plökad på en gammal åt norr vittande gavel hjälper mot vissa sjukdomar. [Elna Anders]
32. Vid Stenshuvuds (Sk) sed att sätta hästskor över öppningen till birkor. [Helge Ru]
33. Dej, Trodju ja krusar dej! Dej bagar vi brö'å,
din näsa kogar vi sö'å
ditt öra öser vi opp må.
FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet *soppar [MR]
34. Om det regnar den dag, någon person dör, blir det uppehållsvädret före den
döde begravts. [Elna Anders Söder]
35. När Dricka-Sissela bygger (=det är dimma), blir det väckert väder. [mort Hallberg]
36. Norre dropp Häller aldrig upp. [Rasmus] Hör.
37. Ej bra att sta i mänsken. [Sandstedt]
38. Silveryan, som S:t Olof häller i handen i S:t Olofs kyrka, var förr 270 år sen
mycket större. Den vägde då 2 skålpond. En fm på Olofsgården stal den och gjorde
silverkedar därav. Men hon blev sjuk och ångrade sig då och lämnade de kedjar, hon
hade kvar, till att göra en ny yxa av. [kyrkovakten i S:t Olof]
39. Trefaldighetsbilden i S:t Olof står på en fot av formen: [skiss]. detta skall
betyda, att det är lika svårt att komma till himlen genom sina gärningar som
att gå där uppfr. [kyrkovakten i S:t Olof]
40. Brukligt att kaota smästen på den s.k. Kungastenen i Wittjö, på vilken
enligt traditionen Gustav Adolf skall ha räddat sig, då han var förföljd av danskar. [sk. Wittjö]
41. I Brännahult i s. Sm. var på en landsväg där ett liktag skulle färdas fram
grans lagt i form av en kyrka. 2nd P + [Helge Ru]
42. Fikakors i Sm. (vid Vidösten) har sitt namn efter en dansk fältherre, sm. stupstöd. [sm. Tämnö]
43. En karl: Lärkeröd hade en gylt hängt sin rock, som innehöll en plånbok

M. 11408:97.

med 900 kr., i en spilta. När han skulle ta den, var plånboken försvunnen. Han tog då till en klok gumma i Hbg., som sa, att han snart skulle finna den. Och när han kom hem, fann han den också.

[Gustav Svensson]

44. En karl fr. Läkeröd hade, alltsen han blev gift, ridsat av maran. Han förtill Hbg., och blev så av med den.

[G. Sv.]

45. En dräng, som de kallade Smålänninga-Johannesen, reds av maran. Rätt som han låg, började han skrika: "Se nu kommer hon. Se där sitter hon un!" [G. Sv.]

46. En gg. var där en skräddare på Rögle, och han satt längre uppe och sydde. Rätt som det var, började moran, Fia, att pipa. Skräddaren höll komedi med det och sa: "Lyssna på Fia, nu drömmar hon om Anders Nilsson" — det var hennes man. När Fia vaknade, sa hon: "Varför kunde ni inte hjälpa mig, ja ekreks ju allt va jätterka." Men skräddaren sa, att hon kunde inte skricket utan bara pipit, och han trodde, att det var som hon drömde om Anders Nilsson.

[G. Svensson]

47. När maran är på hästarna, ska man vara skrika, så försvinner den.

[G. Sv.]

48. Eskils Anders i Smedstorps talade en gg. om, att en gg. försökte en korinna på Kullen att krypa genom en plåthamm, som sattes på två pinnar. Men en dräng fick se det, och han tvingade henne att i bara hattypet spetsa ända till Höganäs.

[G. Sv.]

49. När jag var på Kullen, så var där en mara som gick till en dräng genom nyckelhålet. En natt satte drängen en plugg i hålet och om morgonen fann han sin fastmos i rummet. De ble gifta och hon sa varken ditt eller da. Men en dag satt han och berättade äventyret för henne och sa till henne: "Vet du, var du å komma ifrån?" Och tog sin koriken ur nyckelhålet. Då försvann hon och visade sig sen aldrig mer.

[G. Sv.]

50. Björingen = fan

[G. Sv.]

51. En kväll då Björingen var ate och gick med en säck på ryggen, fick han se

M. 11408:98.

bäckmannen. "Hör du, lys mig hem, så ska du få en peng", sa han. Men när han kom hem, så gav han honom inte nån pång. Men då drackade bäckmannen i dörren, och till sist måste han slänga ut en pång åt honom.

[Sjöström]

52. Nu är sjön kristen, och därfor finns det ej många strandvaskare. Man har kristnat den lks. kyrkogårdar, och därfor finns det pelare långt ut i sjön.

[G. Svensson]

53. Förr i tiden hade vart byalag sin vaktepåg (ung. 10 år), som skulle vaka fören för vargar. De hade långa lurar, som de tutade i, när fara var å färde.

[G. Svensson]

54. Gloson liknar ett annat svin men har en såg på ryggen. Den söker fläka upp kroppen på folk. August kom en gg. ut för den, men han vek av till andra sidan vägen, och så kunde den inte göra honom nätt. Då man sörter den, bör man lägga benen i kors. Den brukar hålla till vid "Knäppet" (I närheten av Rössjöholm. Två gärden mötas). [Sjöström] [G. Svensson]

55. Då man huggar de sista sädessträen, sätges man "hugga haren". "Nu blir det väl du, som får haren."

[Sjöström]

56. Att där finns spöke i kitterhall, det är så säkert, som att denne knubben står här. En gg. då vi stö å skjula där, så knackade det å visä liksom en svart hand. Å en gg. då vi va där och plaska bär, så ramla till ner i ett hål, som hon inte sett förr, å ett stort, rålit djur flög uppur hallen. — Allt va där å, å synes. Ibland får man se träd med röda, granna äpplen. En gg. ville en flicka placka dem, men lyckligvis var där ngn. som hindrade henne. Trädet är fö att locka folk ner.

[G. Svensson]

57. En gg. då jag skulle till Värtorp, mötte jag liksom en hund med huvud i båda ändarna. Vi gick vid var sin sida om vägen, men ändå blev jag efteråt så sjuk så, "ja, de å inte precis nätt osänt, föi andra ha vatt ute föi detta sanna"

[G. Svensson]

M. 11408:99

58. Kulla Annensen berättade, att en gg., då han kom på Kullagatan med sin svarta hund, så stod den med ens stilla och tordes ej gå fram och sprang till vist sin väg, vil Kitterhalls båck mötte han den.

[G. Sv.]

59. En kväll hade far varit borta och ringts att möta honom. då ringo visse den lykta och sagt: "Nu kommer far." Men det var inte han. Först längst efteråt kom han, och då hade han ingen lykta. Det var allt myringen, vi hade sett, för det finns där en.

[Mor Svensson]

60. Myringar, de kunnar skrika som en karl skriker. [G. Sv.]

61. Haofnen är detsamma som skogsunvan på sjön. En gg. på efterhösten, då en skeppare var ute och seglade, så satt där rätt som det var en koruna på pegen (bogsprötet). "De är kalld i dag," sa hon. "Ja då är då, och då har du mina wantar," sa skepparen och kastade dem i sjön. Men på natten blev det en fastlig storm.

[G. Sv.]

62. Då innan Gustav Andersson led skeppsbrott var det precis som en flick, som slog i däcket. "Jaha, detta kommer att betyda nä't," sa han. Å där efter så låg de å flöt på däcket.

[G. Svensson]

63. En gg. var en gubbe ute i skogen och hörde då ngn, som skrek. Han trodde, att det var en torpare, som bodde där och svarade. Efteråt så blev han så sjuk. Det var myringen, som hade skrikit.

[G. Svensson]

64. En smé' hade en smedja i skogen. En kväll kom ett fruntimmer och satte röven uppåt elden. Hon frågade smén, vil han hette, och han sa, att han hette sal (själ). Smén satte ett järn i ändan på henne och hon började skrika: "Sal gjort, sal gjort." Hennes man ropade tillbaka: "Sal gjort är väl gjort, om det är aldrig så illa." Om morgonen var smedjan nedbrunnen.

[G. Svensson]

M. 11408:100

65. Städare = brottsling; starkare [G. Svensson]

Om hösten ta svalorna fast om saven och gå ner t. sjöbotten. Göken gör på samma vis.

[G. Svensson]

66. slättra = langvagn. slattrika = tjiga. yea ved = knugga ved. fr. Hallg [G. Svensson]

67. "De einte åvana me pattern. De e så helna," säga kultaborna om danskarra. [G. Svensson]

68. Sjunes Edward träffade en gg. på spöge. Han tyckte, att han såg 100tals me stuetand [G. Sv.]

69. ja, inte troj ja på spöge. Men en kväll såg ja liksom två far på stökanten, som sto i skramlade. Ingen i byn hade sina far där. Jag sa ingenting å kom ^{hem} så lyckigt. [G. Sv.]

70. Spögelan vid Njura-sjön har kommit sej av tattare, som drucknat där. Ngn hade med vilje visat dem fel väg. En gg., då Emma kom där, saj hon en häst, som var lik deras egen. Men när hon kom fram, försvann den. [G. Svensson]

71. En karl mötte en kväll en gubbe med en lykta. "Vill du lysa mig hem, så ska du få två öre," sa han. Men när han kom hem ville han ej ge ngt. På morgonen vaktade han på gödselhögen.

[G. Svensson]

72. En karl hade ledzagats hem av båtkamaren men ville ej ge honom ngt. Han blev vilse igen, och mötte båtkamaren för andra ggen, som nu åter lysti honom hem och till belöning därfti fick en pång.

[G. Svensson]

73. Om man tar ett rep och lägger det omkring en orm så, att ändarna är ngt schilda, så kan ormen blott gå genom denna öppning. Härav kan man begagna sig för att köra den i en bösspipa eller flaska. [Göstrim]

74. Kring de sista saderstrålen plågsde man legga en viska, på vilken man gjorde en knut. [Förvaltare Bengtsson]

75. Två och två hjälptes åt att sätta ngt. Om där blev nigon över, så blev den som satte den, ogift.

[Bengtsson]

76. Ingen räfsa eller tjiga flick sättas nedre ändan i marken. [Bengtsson]

M. 11408:101.

77. Vid slutet av arbetet strök man alltid ett par slag på båen. [Bengtsson]

78. Man fick aldrig gå med en bössa så att en närliggande kunde se i mynningen. [Bengtsson]

79. Man fick aldrig stå vid en dörr med händerna på dörsposten "Ej bilda kors i dörren". [Bengtsson]

80. Man fick ej trampa på dörrtröskeln. [Bengtsson]

81. Om man en gg. stoppat en orm i en bösspipa, så sköt man aldrig sedan bom. [Bengtsson]

82. En kvinna som bar ett livbälte, kunde en varg ej ta, förrän den slitat sänder bället. Vargen kunde ej gå över det. [Bengtsson]

83. Om man bara iakttag regeln att alltid gå på vänstra sidan av vägen och aldrig se sig om, ej gjorde det ingenting, vad man mötte. [Bengtsson]

84. Då kyrkklockorna ringde, lyfté karlarna på mörson och sa: "I fersun man", och kvinnorna nego. Då fersun nämndes i kyrkan, reste man sig. [Bengtsson]

85. Medd. sett kvinnor blekna och sätta sig ner, då de hörde dödsuret. [Bengtsson]

86. Nattökarrorna skrika: "kar, kar!". De är gamla ogifta fruntimmer, som hoppat över skaklarna och skrika nu efter sin död alltid på karlar. [Bengtsson]

87. De långa hornen, som sitta på hästens ben, är fans finger. Fan har satt sina finger på hästen, för att den skall kunna springa bra. [Bengtsson]

88. Om det ringer för örat, så är det ngn. som tänker på en. Om man kommer att tänka på honom, så upphör ringningen. [Bengtsson]

89. Degeberga by ligger i en håla, men ändå är det onödig att få vatten där. Brunnen på 20 alnars djup hålla ej vatten året om (Ejes är det icke inte ont om vatten i trakten, ej ens högt uppe på åsarna). Här om finns foljsägen: En julafaston kom en student vandrande där fram och bad en gummam om ett glas vatten. Men gummaman sa: "Gå till bänken och drick. Studenten svorade, ja, den dagen skall komma, då Ni själva skola få gå till bänken och dricka. Och från den stan-

M. 11408:102.

den ha brunnen aldrig hållit vatten. Studenten gick vidare och lade sig att sova ett stycke längre bort. När han vaknade, sprang en källa fram på den plats där han legat, och den kallas julakälla. Där brukade man ofta, särskilt för "vita illen". Då skulle en person - helst ett okonfirmerat barn - gå dit efter solnedgången och ta vatten med ström. Han fick därvid ej säga något. Den sjukne skulle vaska sig i vattnet, som därefter skulle kastas tillbaka i bänken men mest steinen och frie soluppgången. [Bengtsson]

90. Bra mot trassale att lukta på tio tändstickor, som hållas i kors. [Bengtsson]

91. Skogsnuvelär = svamp på gamla bokstäbar. [Bengtsson]

92. Då man kör mellan Grängelstad och Lyngby, kommer ibland en karl och sätter sig upp. Vagnen börjar då att gå trögt. Körkarlen har då att ta av det vänstra bakhjulet och lägga det på vagnen. Han får därvid ej se sig om. Den främmande karlen tvingades då att springa efter och hålla i vagnen. [Bengtsson]

93. Om det "tog trög" för ngn., skulle man taga av huvudstolen och se därigenom. [Sjöström]

94. Mellersta karet i Forsaker (vid Degeberga, sk.) är så djupt, att man ej kan bottna med 18 hövejlar (hövejle = ett rep, som lades tre ggr omkring ett hål). En gg. hade en grubbe för sig, att han skulle mäta djupet, men han fick höra en röst, som sa: "Mater du mina väggar, ska ja väta dina läggar." Gubben blev då rädd och sprang sin väg. [Bengtsson]

95. Medd. var en gg. med sin mor vid Forsaker under en varker soluppgång och utropade: Kors! fersun nämna, vad här är grænt! Men då straffades han av hennes med en kraftig örfil. [Bengtsson]

96. På vägen till Maglekem finns åttekögar, som vissa tider står på pelare. Där finns också en håla, som kallas Nålare, Djävuls- eller Södshålan,

M. 11408:103.

och som aldrig blir full. Namnet Målarehålan har den fått av den anledningen, att en målare, som varit i Sönnarslövs kyrka och där målat fan vissidan av Gustaf Adolfs, till stäpp därför druckenade i hålet och aldrig blev synlig mer. En hals mit från denna håla ligger Lyngby sjö, vilken en gg. en hund kom fram, som försunnit i ett grytt i närheten av nämnda håla.

[Bengtsson.]

97. Den som d. 13. nov. fötts en salt sitt med huvud och inåtor på under natten se sin tillkommende i drömmen. En flicka, som gjorde det, fick om natten se en karl med huendet under armen stående vid en gravsten. Och hon blev aldrig gift.

[Frkna Lindgren(?)]

98. Besvärjelseformel (läses över kor)

Alla sjövisa katta, alla rofängda vipp. Tjärra dong, alla beytjärra, beytjärra villivarri smick smock tjörrimorri mock teladon en teove en tuttiliman, en tuttiliman, en hurrinori presantion. Alla sjövisa katta etc. t.o.m. tjörrimorri. [Frkna Lindelöf]

99. Ett lyte kan botas därigenom, att barnets moder gapar över det 40 morgnar å rad och spottar. [Eljena Ström] Österredest

100. Den som av sin mor botats för lyte, får ej gå fram till hennes grav. Ty då kommer lytet igen och är då obörligt. [Eljena Ström]

101. Om en bavarande kvinna får se lik, får barnet likky. Denna försvinner, om modern stryker över barnet nio ggr med ett liks hand. [Eljena Ström]

102. En kvinna, som skränts av en lassmed, fick ett barn med krokiga ben. Barnet blev botat därigenom, att en lassmed sattes på en vagn och barnet drogs däremellan 9 el. 10 ggr i my och nedan. Det skall vara 9 ell. 10 ggr, för så många mästader är barnet i moderns lio. [Eljena Ström]

M. 11408:104.

103. En kvinna, som skränts av en get, fick ett barn med getknor vid två knätor i pannan. [Eljena Ström]

104. Glosen brukar visa sig vid Emiales. Tre skräddare räkade en gg. ut för den, men de slog den så att de till sist blev den knott. Glosen söker flaka upp kroppen på folk. [Ola Andersson]

105. Vid Sandby stod en torna vid vägen och ett stycke därifrån fanns en håla och därmed ett fält obruksmark. En gg. då medt. kom därpå, kon där en vit hund fram vid tornen och gick ett långt stycke jämsteds med honom. En annan gg. kom han därpå och hade då en hund med sig. Hundens sprang ner vid hålen och rätt som det var böjade den skrika. Medt. ropade på den och så blev den fri. - En gg. hade en person sett en kvinna som dräde ett barn, vid tornen. [Ola Andersson]

106. Medt. tjänade en tid vid Hörsup. En natt komus båda hundarna på stället in och gjorde. Medt. gick ut för att se, vad det var, men där syntes intet. Vad det var, det kan man inte veta. [Ola Andersson]

107. En qumma i Valleberga hade två dottrar, som ville ut på dans om kvällerna. Men qumman ville att de skulle stanna hemma och karda, och hon sökte därpå skrämma dem. En kväll förmådde hon drängen att ta ett lakan om sig och ställa sig vid kyrkogården. Flickorna vek å sidan och fortsatte sin väg. Men drängen kunde knappt finna hem. Han kom till Skogshögsbacken tre ggr. Hade det varit en redi sak, så hade han nog fått gå med fr. [Ola Andersson]

108. Pivan vi tända	Rögen vi sända	Hid å dis, hid å dis,
e du nu vägen, even?	mot himmelen.	i en kälhave oppad en blegebos ner; en häla.

✓ hydda, från vilken man bevakade hune, som lagts på blek.

109. Gata: Svarte even helle på meg han ville
ja weka te varre han preka
ja stillare ja lä ja varre gick han på.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

[MR]

110. De e ett riktigt ålände.

Det går som en bus på en tjärads sticka. [M.R.]

111. En gumma i Reslövs församl. brukade alltid julastoen sätta fram mot till sin döde man. [M.R.]

112. En klok gubbe i Reslöv behövde blott ta en halmviska om nyckelhålet och blåsa för att komma in genom en riglia dör. [M.R.]

113. En torpare i Reslöv såg ofta en märgelgras engådda, som var så stor som en hjälte. Många ggr. gingo mänskor dit för att fångna eller skjuta den men fingo aldrig syn på den. "Ja se den kan man inte fånga," sa torparen. [M.R.]

114. För agn tid sen avled i Nosaby (Sk.) en torpare. Innan han dog, hotade han sin hustru med att komma igen, ifall hon tog emot mormoner i sitt hus. Änkan brydde sig emellertid ej däröm utan tog emot dem. Men om nattarna kom hennes man igen och knep henne. Till sist bad hon medd. resa till en klok gubbe i Segeberga, som kom och manade bort mannen. [Elna Anders]

115. Lek. Gåsfar: Go dag, Niel! Raven: Tack för det smickel!

G: E raven hemma i da? R.: Nej ell. ja, han ligger bax ugnen och pelar gamla gåsaben. R. Hurdant väder e de? da? G: svaret ant. "Solsken å grant väder" då R. sanger: "de e inte mitt väder: ell. ²⁾ "Snöslask å slabb" då R.: "Å de e mitt väder". [M.R.]

116. Vårfor bärkamannen alltid springer omkring med ett ljus.

En bildhuggare hade en vacker pu, som var mycket efterfrökt, särsk. av präster, klockaren och en till (medd. mindes ej vem). Men hon talade om det för sin man och de beslöt att spela dem ett spratt. Alla tre inbjödos och hustrun förmidde dem av en eller annan anledning att ställa sig naken

i verkstaden. Åren deras punar inbjödos och fördes till verkstaden! Bildhuggaren började förklara för punarna, vad bilderna skulle föreställa: "Då han vi Adam," sa han, "och där Eva och das är min Gustahällare." I detta man rände han ett ljus, i aktern på den tredje. "Ja men den leknares min man", sa prästprun om den förste. "Men det är ju en katt," sa klockars pun om den andre. "Det är lätt hjälpt," sa bildhuggaren och lyfte sin katt för att hugga till. Men då togo alla tre till bens. Och den tredje, som alltjämt springer omkring med ljuset, är bärkamannen. (Edvard Gunnarsson) Tässjö

117. Barn, som hades k. madleä (= matlada), skulle åta ur samma skål som en katt. De återfingo då god appetit. [M.R.]

118. Kvinnen av ett sto ansögs hjälpa mot en mångs sjukdomar.

Spillning av häst öko, inlöddat; i en linneapp, begagnades ss. plaster mot det s.k. onda bettet. [M.R.]

119. Om en person är ute nyårsafton för att höra det nya året ringas in och ej kan höra ngn. klockringning, kommer han att do under årets lopp. [H.R.]

120. Sed att nyårsafton mellan kl. 11 & 12 stoppa bly och kalla i vatten. Men får då se sitt öde av de figurer, blyet bildar. [M. Karlsson]

121. Sed att nyårsafton 11-12 se i en spegel. Man får då i dörren, som skall stå öppen, se sitt öde. [M. Karlsson]

Skjuta, fiska och snika håller jag för lika. [Hen. Johansson, Horred] Klövds i m. qm. N. Rasm.

122. Morgonglans och kärningdans vara inte till kvällen. [R. Ekström, Borås qm. N. Rasm.]

123. När morgonrullen skiner på västanmolen, bli det noga från kvällen. [Hen. Åbergsson, Horred] Klövds i. qm. N. R.

124. April våt och kall fyller bondens lada all. [R. Ekström, Borås qm. N. Rasm.]

125. När Erik ger ax, ger Olof kaka. [R. Ekström, Borås qm. N. Rasm.]

126. Sed att vid difteriepidemien hänga beckband kring barnens halsar. [H. Rasm.]

M. 11408: 107.

127. Sed att låta ljus brinna under hela julnatten. [Wikelyren]

128. Åt kor, som inte kunde få kalvar, gav man "hjortaspräng", en sorts svamp som växer i gamla ekstubbar. m. 8k. [Fredföld]

129. Om natten hörde stundom "Noens hundar!" [Fredf.]

130. För att ej den döde skulle kunna gå igen, brunkar man grävaren en påse dynelströck vid dörren. [Fredföld]

131. En död kan ej gå igen, om man kastar likvattnet efter likvagnen. En gg, då man gjorde så, hoppade hästarna till övagnen blev så tung, som det haft ett oaldrigt last. [Fredf.]

132. En person berättade, att en gg, då han var; — öberedde hin, kom där en glögg och dess ögon lyste som eld och sedan att mystan som av eld rullande förfi honom. [Fredf.]

133. En man, som ofta gick åren den till en klok gubbe, berättade, att första ggen, han gjorde det, var då en tockaffär som gick framför honom et godt stycke vid en vägkrok. [Fredf.]

134. Den som skjutit till måls på en oblat, sköt sedan aldrig bom. Men han förlorade sin salighet. Det var även bruk att låta sjuka kreaturer åta en oblat. Det berättas om en man som under en pest ledde sin ko in i kyrkan och gav den en oblat. Han dröndes till döden och avrättades. [Fredföld]

135. En man hade anonymt diktat en visa om en annan. Denne senare gick till en klok som sade att visdiktaren skulle komma till honom. Följ. morgon kom han också med en sko på ena och en stövel på andra foten. Detta uppgrindes flera morgnar å rad. En tid bortåt var visdiktaren nägot konstlig. Slutligen rådgjorde han en klok, som gav honom det rådet att ta en orm — en sådan skulle han finna strax utanför sin bostad — och koka den och tröffa sig i spadet. Han lydde rådet, men då han hällde upp spadet i tröffafatet, flög hatten från sin spik och långt ut i rummet och stolen böjade vrida sig hit och dit. [Fredföld]

M. 11408: 108.

136. Lappskott botas, om man lägger exkrementer på det saret. [Fredföld]

137. Mjölkaren kan skytas med en silverkula. [Fredföld]

138. En koruna, som skrämdes vid en grind, gick baklänges genom den, under det hon läste fadervår. [Fredföld]

139. Ta midsommajäst: En vit näsduk breddes, innan solen gick ned midsommaraftern, ut på marken. På morgonen kramades daggen ur näsdruken och tillsattes med mjöl för att bli till jäst, som sedan användes och gjörde, att bakte alltid lyckades. Sm. [E. Elg.]

140. Under dagarna kring midsommar sades vattnet blomma. [E. Elg.]

141. Ta "sanket" (smör, mjöl etc) för anden. I piskvekan gick man naken ut på godeslöhgen och ropade: "Så länge detta ropet hörs skall alt sanket va mit". [E. Elg.]

142. Ett sätt att skydda sig här emot var att innan egn ropat, sätta ett eggjärn (stål) i godselhögen. [E. Elg.]

143. För att kreaturen skulle gå hem självmant knäppte man klaven eller vindslet, när de gick ut, lade klappträds i båset samt tillräg, att godselhögen ej var spridt utan samlad i en hög. [E. Elg.]

144. Då kreaturen ej hittades varo de bärftagna och mjölkades av trollkarlar, som varo svarta. Jagare träffade stundom på sådana, men de kunde ej skytas. [E. Elg.]

145. Mjölkja på en strumpa (gjordes i Pukarp i Nåshult, Sm.) En strumpa hängdes upp i taket i stugan och därunder sattes en kittel. Sedan mjölkade man i strumpen. [E. Elg.]

146. Skjuta om djur et. folk.

Djuret eller människan som sköts om, skulle ligga på en jordfast

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M. 11408: 109.

sten norr om huset. Skadigt att skyta med jaktböss, eftersom den skadades. Laddning: ett vanligt löst skott, därpå 9 pepparkorn & 9 knutar av solv, filspän av en vigselring av guld. Härmed botades hästigt på kommande gudomar, "skottet". Nio slags skott. [E. Elg]

147. Päckärningarna föro onsd.-kvällarna till Blåkulla, då man sköt för att skyta ner dem. Förkänner annan. [E. Elg]

148. Odén jagade skogsriks. En gg var en bonde i Åsheda ute för att hämta julbränden julnatten och mötte då ett skogsriks med bröst så stora, att hon kastat dem över axlarna. Hon jagades av två stora, svarta hundar. Därefter kom Odin, som red på en svart häst, och han sade till bonden: "Fr. det liv att vara ute nu." När bonden gick hem, hörde han ett skott så skarpt, att trädtopparna ginga av. Kort därefter mötte han åter Odin, som hade skjutit på hästens rygg. [E. Elg]

149. Om hästen var svettig om morgonen, hade den ridits av maran.

150. En bonde som hade en last, som reds av maran, band hår över den. Om morgonen låg där ett fruntimmer halvt ihjälslukret. Det var grannens hustru.

Botemedel mot maran: "Marsuds" (växer på björkgrenar), som höggs av och spikades över stalldörren. Man kunde även hänga en skjuten skata eller ugglor över stalldörren. [E. Elg]

151. Tomtarna hjälpte med växehanda arbete os. smide, tröskning, avtagning av säd o.d. För att hålla sig väl med dem satte man ut grot om kvällarna, som om morgonen var uppåten. [E. Elg]

152. Smänissen var ett ost väsen som plågade mänskorna; sönnen, hade svans och tassar med klor. Gick gm. skorstenen. Lade sig över folk: sånger och kunde man då ej raka, förrän ngn ropade ens namn.

Botemedel: man lade stål eller tandstickor under huvudgården eller över huvudet.

[E. Elg].

M. 11408: 110.

153. Hugga bort knarren. Man högg på en huggknubbe och sa: "jag hugger och hugger? Den som hade ondt sade: "vad hugger du för?" "Jag skall hugga knarren ur armen (benetted.) i kubben. [E. Elg]

154. Om man såg en orm, måste man slå den ihjäl. I annat fall kom den och lade sig i ens säng. För att förebygga detta, satte man ner ett eggjärn i marken och stände möte med ormen som då infann sig. Men det var mycket farligt att ej passa på den beständiga tiden. [E. Elg]

155. Att sätta ned folk, så att de ej bli gifta. Den som ville sätta ned ngn., skaffade sig ett par, tre huvudhår av den de ville skada, och gick därmed till en klok gummia. Håren virades om en knappnål el. d. och sattes ned i rimman de vatten och så länge denna nål fanns där, blevde de ej gifta. Om nålen togs upp, upphörde förbannelsen. Om nålen var nedsatt på en kyrkhöjd, gick det ej att ta den tillbaka. [E. Elg.]

156. För att en tjus skulle få behålla det stulna, lade han ngt. däras på ägorna till den girt, där han hade stulit. I annat fall kunde han tvingas bär det stulna tillbaka. [E. Elg]

157. För att ej bli gastkramad bar man på sig silver eller tandstickor. [E. Elg]

158. Julnatten brunns ljusen med tre lägor av vatten vändes till vin. [E. Elg]

159. För att hindra maran att rida hästarna, hängde man i stallen en flintbit med häl. [Fredföldt]

160. Ss. förvaromedel användes två sammanflätade "hästameigar" [Fredföldt]

161. Den som piskdagen har tre kycklingägg på sig i kyrkan, kan se vilka som är blåkullakärningar. De ha mjölkbyxor på sina huvuden. [Fredföldt]

162. Gula sjukan botas om den sjukne åter exrement av ett svin (engosse os. g. g. flicka os. g. g.) [Fredföldt]

163. Epilepsi botas om en karl som aldrig haft samlag, förtor gg. han möter den sjukne, kastar iitt vatten i sin högra sko o. läter den sjukne dricka därav. [Fredföldt]

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M.11408: 111.

164. En gg. stod en kvinnan och bekände. Då kom där en pyssling in och ställde sig vid ugnen och värmede sig. Kvinnan gav honom en smörgås. Sen den dagen kommo hennes kreatur alltid hem av sig själv från skogen. Pysslingen var skogsvaaren. [Fredfjeldt]

165. En mār, som ej kan få föl, bör få löje på betelet. [Fredfjeldt]

166. Djyvelsträck bands kring hornen på sjuka kreatur. [Fredfjeldt]

167. Vill man förhindra att linet förgöres, bör man midsommarafton sätta i vart av de fyra hornen sätta en påse med de 9 sorterna. [Fredfjeldt]

168. Sed att vid begravning sätta mat åt den döde i likrummet. Maten fick stå där till följande dag. [Fredfjeldt]

169. En gumma troddes vara trollkvinna. När hon var död och skulle begravas, kunde man knappat lyfta likkistan i så långt var den. När man kom till kyrkogården blev den med ens så lätt, att bärarna hölls på att falla omkull. Några år efteråt fann man en tom tikkista och den varit trollkvinna. [Fredfjeldt]

170. Så lākas, om man lägger på dem avskrapar vattelpis. [Fredfjeldt]

171. Medel mot gula sjukan (?): att fasta under 3 år sammanlagt 40 dagar. [Fredf.]

172. En karl hade blivit ovän med en klok. En gg. då han skulle köra till sten, hade den klok ritat ett streck över vägen. Hästarna stannade framför det och kunde ej fås att röra sig ur stället, förrän körkarlen tagit av huvudstolen och spratt genom den. [Fredfjeldt]

173. En klok gabbe höll en mängd getter och bockar. Då hans svärför övertog stället, beslöt denne att slakta bockarna. Men gubben sa då till honom: Ska' du slakta bockarna, kan du iktuval slakta hästarna må, förr de kommer ända i så fall att du förlorar dig. [Fredfjeldt]

174. En klok gubbe kom på besök hos en sin granne, som alltid

M.11408: 112.

bunkade skänta med honom. Då den klöke fick se sin grannes hästar springa utanför, sa han: "De är granna hästar, du har." "Ja, de är granna pigor, jag har," svarade den andre. "Jag byr mig inte om dina pigor," sa den klöke och gick. Följande dag vore grannens hästar döda. [Fredf.]

175. Natten mellan skärtorsdag och långfredag dansa trollen på "måkkullen" (= näckullen, gödelhögen). Man bör därpå sätta en knis där. — I den gamla fattiggården (i Ny) fanns det många manskor, som förs upps genom skorstenen med knis och raka och koast. "De vet väl inte om de, men de se unnerliga att följande då". [Elna Andersdotter]

176. Medel mot värter: knyt en träd tre ggr kring värten och en gg åvän på värten och lägg sedan trädet under en sten. När trädet ruttnat, försinnes värten. [Medl. gammal gumma i Simrishamnstrakten gez A.R.]

177. Svavel och en rå potatis i pickan som medel mot reumatism. [M.R.]

178. Det är alltid kallt så länge askarna slå ut.

Medl. gumma fr. Strentegården (mellan Gylden och Rörum) gm. [A.R.]

179. Tjärtunnor i Simrishamn-trakten kvällen före Kristi Himmelfärdsdag. [A.R.]

180. En kvinna i Törehamn hämtade var fred. kväll jord från kyrkogården. Om ngn ej gjorde, som hon ville, dödade hon honom genom att lägga sådan jord utanför hans bostad.

181. På gården Kalleberga finns en lind, som kan göras undanvink. Om man har tandvärk skall man rotta i tanden med en rostig spik och sen slå denna in i trädet. [Kyrkovaktmästarkan gm A.R.]

182. Bäckahästen bunkar sitta sig vid Gestie bäck i sv. Sk. En gg. kleva tolö pojkar upp på den. Hästen sprang med dem ner i bäcken.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Så sade ngn: "Kors en sän langer hors!" då stodt alla pojkena i bänken. [Kerner]

183. Om ett barn får engelska sjukna, kan det botas om det bedas i likvatten. [Jakobsson]

184. Den som har elaget skall dricka blod av en tupp (?) [Jakobsson]

185. En qubbe som tillfrågades om han trodde att det fanns en själ, svarade:

"D'kan man väl se på schoggan" (=skuggan) [Elg.]

186. Engelstaka sjukan botas, om man en lörd. kväll stiger ner i en ny öppnad grav och där förrättar vissa ceremonier. [Elg.]

187. Då man kokar kör, bör man lägga mijalten i grytan. I annat fall spricker koren. [H.R.]

188. När man vid väning svept räcken, skall man säga: "Lika fot
å som på" och da ta av svingeln. Låter man denna sitta på, blir
väven aldrig färdig. [Villa Ohlsson]

189. När man faller väven, får ingen karl vara närvarande. [Villa Ohlsson]

190. Den som "kommit ve nät i väret" kan botas på följ. sätt. Han
lägges i en säng med lakan över sig. Ett bräde hänges över sängen och
därpå läggs tre bunkar krit, som antänds. Procedturen upprepas
tre kvällar å rad. [Elna Andersdotter]

191. Barn å i by, som de hemma å vant med?

FOLKLIVSKRIVET

Institutionen för folklivsforska-
ning vid Lunds universitet

FOLKLIVSKRIVET

En institution vid Lunds universitet
som arbetar med folklivsforskning